POSTAJE LI SAMOBOR GRAD PO MJERI MLADIH?

Seba, Antonija

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:400198

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu

Repository / Repozitorij:

ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences

zir.nsk.hr

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za sociologiju

Diplomski rad

POSTAJE LI SAMOBOR GRAD PO MJERI MLADIH? Samoborski *Bunker* kao primjer dobre prakse prenamjene bivših vojnih objekata

Antonija Seba

Mentorica: doc.dr.sc. Jana Vukić

ZAGREB, rujan 2022.

SADRŽAJ

1. Uvod.....1
2. Svrha i cilj istraživanja.....2
3. Urbana kvaliteta života u gradu Samoboru.....2
   3.1. Indikatori kvalitete života mladih.....3
   3.2. Mobilnost u mreži zagrebačkih naselja.....8
   3.3. Gradska politika usmjerena na mlade.....12
   3.4. Transformacija kompleksa vojarne Taborec - najveći centar za mlade u Hrvatskoj *Bunker*.....16
4. Metode istraživanja.....18
5. Rezultati istraživanja i interpretacija.....20
   5.1. Prostorna analiza sadržaja za mlade u gradu Samoboru.....20
      5.1.1. Problem javnog prijevoza i (ne)dostupnost ostalih sadržaja van mjesta stanovanja.....26
      5.1.2. Centar za mlade *Bunker* i problem udruga mladih u gradu Samoboru.....28
   5.2. Analiza dokumenata o planiranju sadržaja i mogućnosti za mlade u Samoboru.....30
   5.3. Analiza dokumenata projektnih i idejnih planova na prostoru bivše vojarne Taborec.....32
   5.4. Polustrukturirani intervju sa predstavnicima Gradske uprave grada Samobora i predstavnicima lokalnih medija.....33
   5.5. Polustrukturirani intervju s mladima koji sudjeluju u radu Bunkera i/ili Savjetu mladih grada Samobora.....38
6. Rasprava o rezultatima.....43
7. Zaključak.....46
8. Literatura i izvori.....48

Prilozi.....51

Sažetak (Summary).....66

1. Uvod

Čest problem u današnjem razvijenom društvu jest problem prostora jer sami društveni odnosi ovise o njemu, a u današnje vrijeme infrastruktura se više podređuje nekom širem djelovanju, bilo na lokalnoj ili globalnoj razini, i sve se više gubi smisao zajednice i manjih grupacija koje žele svoje odnose održati. "Društveni odnosi i prostor neraskidivo su povezani jer se svi društveni odnosi odvijaju u nekom prostoru, no dodatna značajka njihova odnosa je neprestana dinamička napetost zbog stalnog međusobnog utjecaja. Prostor utječe na društvene odnose, a društveni odnosi oblikuju i mijenjaju društveni prostor"[1]. U današnjem svijetu uglavnom su mladi ti koji moraju sami pronaći i kreirati svoj društveni prostor. Izvan obrazovnih i sportsko-rekreativnih ustanova rijetko postoje mjesta gdje mladi mogu otići i družiti se bez nekih obaveza da moraju trošiti novac (kafići, shopping centri, kina) ili bez prevelike izloženosti vremenskim uvjetima, pogotovo u hladnijim razdobljima, a i ostalim stanovnicima (parkovi, trgovi). Mladi trebaju prostore u kojima mogu ostvarivati odnose bez nekih vanjskih pritisaka, no to sve ovisi u kakvom gradu se oni nalaze, tj. hoće li gradske uprave u svojim mandatima razmišljati i o populaciji koja će jednog dana zauzimati njihova mjesta. Dobar primjer za to je grad Samobor i ovaj rad se upravo bavi time i želi pokazati kako je grad Samobor uspio integrirati mlade ljude u politiku grada i u samu zajednicu te kako je mladima omogućio ono što im je najviše bilo potrebno - njihov prostor. Ovaj rad zato želi prikazati aktualno stanje u gradu Samoboru s naglaskom na zadovoljstvo mladih ljudi kvalitetom života, sadržajima koje grad nudi i prikazati što se sve u gradu Samoboru radi po pitanju uključivanja mladih u zajednicu te kakva je suradnja između mladih i Gradske uprave grada Samobora. Naglasak je na Bunkeru, najvećem centru za mlade u Hrvatskoj, koji je otvoren 2017. godine, prostire se na 1300m² i služi mladima na neograničeno korištenje.[2] Također, u radu će se predstaviti kako je izgledao život mladih i prije onoga što se može vidjeti danas te će se istaknuti problemi koji se javljaju vezano uz mlade u gradu Samoboru. Predstaviti će se i buduća perspektiva grada koju donosi Savjet mladih grada Samobora, koji aktivno djeluju u Gradskoj upravi i brinu se za prava djece i mladih u gradu, a i prikazat će se projekti koji su još, osim Bunkera, znatno utjecali na mlade Samoborce. Provode se programi i projekti koji direktno utječu na mlade, a ne služe samo u svrhu zabave, i to je najviše došlo do izražaja kroz projekt “Kad se male ruke slože” kojeg su organizirali Udruga za održivi razvoj Pozitiva Samobor u suradnji s gradom Samoborom i Pučkim otvorenim učilištem Samobor, a iz čega je proizašao *Nacrt gradskog programa*

1 Čaldarović, Šarinić, 2015:14

2 Nacrt gradskog programa djelovanja za mlade grada Samobora za razdoblje od 2019. do 2023., 2019:11

djelovanja za mlade grada Samobora za razdoblje od 2019. do 2023. "Gradski programi za mlade predstavljaju strateške okvire, smjernice za poboljšanje života mladih, međusektorsku suradnju i jačanje sudjelovanja mladih u donošenju odluka na lokalnoj razini s ciljem da se mladi aktivno uključe u političko-ekonomski-društveni život svoje sredine i iskoriste svoje potencijale."[3] Uz analizu ovog i sličnih dokumenata, u radu će se koristiti i analiza prostornog sadržaja te intervjui provedeni s ključnim akterima - predstavnicima Gradske uprave grada Samobora, predstavnicima lokalnih medija te mladim Samoborcima, koji su iz prve ruke dali komentare o stanju u gradu i o budućnosti kakvu priželjkuju za grad.

2. Svrha i cilj istraživanja

Svrha rada je analiza djelovanja ključnih političkih aktera u prenamjeni dijela bivše vojarne Taborec u Samoboru u najveći centar za mlade u Hrvatskoj te utjecaj te odluke na promjenu društvene infrastrukture namijenjene mladima i kvalitetu života u gradu.

Osnovni cilj rada jest analizirati djelovanje ključnih političkih aktera u Samoboru (gradske uprave, tj. predstavnike relevantnih Upravnih odjela i Savjeta mladih grada Samobora) koji su omogućili otvaranje Bunkera te promjenu društvenih sadržaja i društvene infrastrukture namijenjene mladima. Naglasak je u istraživanju stavova, donošenju odluka i kontekstu, tj. kako je točno došlo do osnivanja Bunkera te kakav utjecaj to ima na grad i njegove stanovnike, ponajprije na mlade. Istraživačko pitanje fokusira se na pitanja postaje li Samobor grad po mjeri mladih, s kojim problemima se mladi Samoborci svakodnevno susreću te koje su njihove želje, potrebe i na što bi se trebao staviti naglasak u budućnosti kako bi se unaprijedila kvaliteta života mladih u gradu Samoboru.

3. Urbana kvaliteta života u gradu Samoboru

Kada se govori o mladima, treba napomenuti kako su oni za istraživače jedna vrlo kompleksna skupina. Ne postoji točan konsenzus o tome kako odrediti granice mladosti, ali ono oko čega znanstvenici jesu suglasni jest da mlade karakterizira njihova niska životna dob. Suglasnost koliko-toliko postoji i u određivanju donje granice mladosti, koja je određena na 15 godina života, dok gornja granica mladosti još uvijek varira između 25., 30., pa čak i 34. godine života.[4] Gornja granica mladosti teško je odrediva i često se pomiče sve više prema gore zbog produženja prosječnog životnog

3 Autori projekta "Kad se male ruke slože", 2019:4

4 Ilišin, Spajić Vrkaš, 2015:4

vijeka u suvremenom svijetu, a i zbog sve duljeg obrazovanja, tj. kasnijeg ulaska na tržište rada. "Suvremenu omladinu obilježava usporeno preuzimanje trajnih društvenih uloga: od profesionalnih preko obiteljskih do javnih, odnosno preuzimanje odgovornosti u procesu društvenog odlučivanja."[5] Kao predmet istraživanja, u društvenim znanostima postoje dvije međusobno komplementarne tradicije kroz koje se mladi proučavaju. Prvi pristup promatra mlade kao "resurs", dok drugi promatra mlade kao "problem".[6] Kada se mladi promatraju kao "resurs", to podrazumijeva mlade kao "predstavnike idealizirane budućnosti, izvor vrijednosti koje se prenose s naraštaja na naraštaj i društveni kapital kojem se moraju osigurati uvjeti za optimalan razvoj"[7], što mlade stavlja u kontekst kako buduće tako i sadašnje društvene snage koja ima moć formirati društvo jer je njihova vrijednost upravo u njihovoj mladosti. Druga tradicija promatra mlade kao "problem", što znači da se mladi promatraju kroz prizmu "populacije koja je u osjetljivom stadiju razvoja i potencijalni izvor opasnosti, zbog čega je društvo odgovorno provoditi niz zaštitnih mjera"[8] Obje tradicije su vrlo važne za proučavanje mladih i ne isključuju jedna drugu u istraživanjima, iako se mlade kao "resurs" najčešće promatra u stanju ekonomskog rasta, prosperiteta i društvene stabilnosti, a mlade se kao "problem" promatra u kontekstu ekonomskih kriza i društvenih i političkih nestabilnosti.

3.1. Indikatori kvalitete života mladih

Kao što su i mladi, kvaliteta života je također jedan vrlo širok, kompleksan i kroz literaturu različito definiran pojam. Pojam se razlikuje od discipline do discipline, a u sociologiji se jednim dijelom definira putem socijalno-ekologijskog konceptualnog modela i obuhvaća dva stajališta: prvo "s čovjekova gledišta, kvaliteta života predstavlja stupanj zadovoljstva ili ispunjenje bazičnih prirodnih, bioloških, psiholoških, ekonomskih i socijalnih potreba"[9]i drugo "sa stajališta okoline, kvaliteta života predstavljena je kapacitetom okoline, tj. njezinom mogućnošću da osigura resurse nužne za ispunjenje čovjekovih potreba. Autori Krizmanić i Kolesarić (1989) kvalitetu života također definiraju u sličnom smislu.[10] Oni smatraju da je kvaliteta života subjektivni doživljaj vlastitog života određeno objektivnim okolnostima u kojima osoba živi, dok Felce i Perry onda to sažimaju u jednu općenitu definiciju gdje se kvaliteta života predstavlja kao "sveukupno, opće blagostanje koje

5 Isto.
6 Isto.
7 Isto.
8 Isto.
9 Bulboz i sur. prema Karajić, 1992: 487
10 Karajić, 1992:487

uključuje objektivne čimbenike i subjektivno vrednovanje fizičkog, materijalnog, socijalnog i emotivnog blagostanja, zajedno s osobnim razvojem i svrhovitom aktivnošću, a sve vrednovano kroz osobni skup vrijednosti određene osobe."[11]

Kada se se govori o mladima, oni su istraživačima vrlo zanimljiv uzorak za proučavanje kvalitete života. Dobno se nalaze u osjetljivom tranzicijskom razdoblju prelaska iz mladosti u svijet odraslih i uglavnom su mladi ti preko kojih se može dobiti najbolja slika nekog društva. Uspješan prelazak mladih u svijet odraslih ne ovisi samo o mladima i njihovim željama, ambicijama i aspiracijama, već su tu vrlo bitne i društveno uvjetovane okolnosti.[12] Bitne tranzicije događaju se upravo unutar konteksta i mogućnosti društva - prelazak iz obrazovnih ustanova na radna mjesta, iz obiteljskog doma u vlastiti, financijska neovisnost - sve su to problemi s kojima se mladi suočavaju na svom putu ka životu odraslih i sve to utječe na kvalitetu njihova života i ukazuje na kvalitetu života zajednice i društva u kojem se nalazi.

Ne možemo odvojiti mlade iz društva niti društvo iz mladih, moramo ih promatrati kao jednu cjelinu. Upravo zato se zadnjih nekoliko godina javljaju inicijative za strategijama mladih. Unutar Europske unije postoji inicijativa Europske strategije mladih koja se odnosi na sve mlade Europljane država članica Europske unije i koja poziva na izrade nacionalnih programa strategija mladih, a nacionalni se pak granaju na lokalne gradske programe djelovanja za mlade. Ova inicijativa o strategijama mladih pokazuje koliko su mladi zapravo važni dionici društva i koliko bi se njihova stajališta i mišljenja trebalo ozbiljnije shvaćati u društvu. Kako je pogled mladih na kvalitetu života odraz kvalitete života društva, Europska unija odredila je smjernice preko kojih se najbolje može mjeriti kvaliteta života mladih (tzv. *youth indicators*). Tih *youth indicators* postoji čak 41, a podijeljeni su u osam osnovnih kategorija, tj. polja djelovanja (*fields of action*).[13] Preko tih kategorija se definira javna politika za mlade, a one se odnose na obrazovanje, profesionalno osposobljavanje i usavršavanje u kontekstu cjeloživotnog učenja, zapošljavanje i poduzetništvo, zdravlje i zdravstvena zaštita, socijalna zaštita i uključivanje, aktivno sudjelovanje mladih u društvu, politička participacija i volonterske aktivnosti, mladi u europskom i globalnom okruženju te mladi i kultura.[14]

---

11 Felce i Perry prema Vuletić i Mujkić, 2002: 4

12 "Društveno uvjetovane okolnosti su često one koje određuju tempo i kvalitetu uključivanja u svijet odraslih. Drugim riječima, individualni životni izbori odvijaju se u okviru postojeće društvene strukture i socioekonomskih, ali i sociokulturnih zadanosti koje određuju mogućnosti i resurse koji su mladima na raspolaganju." (Gvozdanović, Ilišin, i dr., 2019: 3)

13 Paolini, Horváth i Motiejūnaitė, 2018: 7

14 Ilišin, Spajić Vrkaš, 2015: 7-8

Kroz zadnjih nekoliko godina provedeno je dosta istraživanja o mladima preko tih danih indikatora i smjernica, bilo na europskoj razini, bilo na nacionalnim i lokalnim razinama, iz kojih se daju iščitati aktualni trendovi među mladima. Na europskoj razini, najznačajnije istraživanje je ono iz 2018. godine *Situation of young people in the European Union* proizašlo nakon provođenja europske strategije mladih u trajanju od 2011. do 2018. godine. Glavni zaključak provedenog istraživanja je da se životi mladih Europljana poboljšavaju, a uočeni glavni trendovi su da su mladi sve obrazovaniji (u višim stupnjevima obrazovanja), više mladih pronalazi zaposlenje, napredak u socijalnom uključivanju među mladima, rjeđe su skloni rizičnom i za zdravlje lošem ponašanju, pokazuju sve veći interes za politiku i iskorištavaju nove metode participacije, a i sama participacija u volonterskim aktivnostima postaje sve prisutnija među mladim Europljanima.[15] Problemi koji su, pak, uočeni su da neke grupe mladih nailaze na poteškoće u obrazovanju, siromaštvo i socijalna isključenost su i dalje velik problem koji utječe na mlade, pretilost i nedostatak fizičke aktivnosti stvara velik rizik za zdravlje kod nekolicine mladih osoba i u porastu je, sve manje i manje mladih ljudi izlazi na glasanje, mlade žene i mladi muškarci nailaze na razne nejednakosti i poteškoće u različitim sferama života, te mladi Europljani s područja istočne i južne Europe nailaze na znatno teže izazove u smislu obrazovanja, zaposlenja i uključenosti, nego mladi u ostalim dijelovima Europe.[16]

Stanje u Europi odražava se i na Hrvatsku. Članica smo Europske unije od 2013. godine i od tada se i mi kao država članica uključujemo u Europske strategije, pa tako i one za mlade. Sukladno tome, provedeno je dosta manjih i većih istraživanja o mladima, a najznačajnija su ona Ministarstva socijalne politike i mladih "Potrebe, problemi i potencijali mladih u Hrvatskoj" iz 2015. godine i zaklade Friedrich Ebert u suradnji s Institutom za društvena istraživanja u Zagrebu "Istraživanje mladih u Hrvatskoj 2018./2019." iz 2019. godine. U ovim istraživanjima ispitani su svi aspekti kvalitete života prema europskim smjernicama i danim indikatorima. Prvo istraživanje iz 2015. godine temelji se upravo na već navedenim *youth indicators* i glavni zaključci su da mladi po obrazovnom stupnju ne zaostaju puno od ostale europske mladeži, čak je hrvatska mladež po višejezičnosti usporediva s najviše pozicioniranim europskim zemljama, a slični podaci odnose se i na stupanj računalne pismenosti. "Obrazovanje je za njih[17] sigurno sredstvo za ostvarivanje privatnih, profesionalnih, društvenih i političkih potreba i interesa pojedinca."[18] (Ne)mogućnost

15 Paolini, Horváth i Motiejūnaitė, 2018: 8-9
16 Paolini, Horváth i Motiejūnaitė, 2018: 9-10
17 Ispitanike istraživanja.
18 Ilišin, Spajić Vrkaš, 2015: 137

zapošljavanja velik je problem koji pogađa hrvatsku mladež, ali što se tiče zdravlja i zdravstvene zaštite, mladi dio populacije relativno je zdrav i sve više sklon osuđivanju rizičnog i društveno neprihvatljivog ponašanja. Što se tiče mladih i aktivizma i uključivanja u javni društveni život, pokazalo se da su mladi nezainteresirani za politiku i da taj trend samo raste, ali je pak, s druge strane, uočen znatan porast u socijalnom, volonterskom i političkom aktivizmu među mladima. Takav stav o hrvatskoj politici utječe i na stav mladih o Europskoj uniji prema kojoj su indiferentni, uz lagani rast onih kod kojih prevladava negativan stav. Ono što je istraživanje još pokazalo jest da se društveni položaj mladih znatno pogoršao u odnosu na generaciju mladih od prije 10-15 godina, što je posljedica ekonomske i društvene krize koja je pogodila Hrvatsku (Ilišin, Spajić Vrkaš, 2015: 147). Što se tiče istraživanja iz 2019. godine, ispitale su se glavne značajke života mladih kao što su obitelj i prijatelji, obrazovanje, zaposlenje, vrijednosti, politika i Europska unija, mobilnost te slobodno vrijeme i stil života. Ovo istraživanje pokazalo je da se nije puno toga promijenilo u odnosu na istraživanje od četiri godine prije - mladi i dalje pretežito žive u roditeljskim domovima, teško se financijski osamostaljuju, uglavnom su zadovoljni kvalitetom obrazovanja, ali ne i znanjima i vještinama koje to obrazovanje osposobljava kasnije za rad, visoka stopa nezaposlenosti među mladima i dalje je istaknuta kao najveći problem hrvatskog društva i mlade koči u njihovom osamostaljivanju, vrijednosti im više prelaze na konzervativniju stranu, u odnosu prema politici i dalje vlada opća nezainteresiranost te generalno nezadovoljstvo politikom kao djelatnosti koja bi im trebala omogućavati kvalitetan život, sve zastupljenije je iseljavanje mladih koji se pojavio kao novi problem u društvu, a slobodno vrijeme i dalje koriste za društvene i opuštajuće aktivnosti.[19]

Gdje se u svemu tome nalazi Samobor i mladi Samoborci? Što se tiče kvalitete života u gradu Samoboru, ono je obuhvaćeno istraživanjem iz 2015. godine "Kvaliteta života u novostambenim naseljima i lokacijama u zagrebačkoj mreži naselja", a kojem je glavni cilj bio prikazati kvalitetu života (post)tranzicijskog društva u kojem je "segment kvalitete života i stanovanja zbog prijelaza na tržišnu ekonomiju i privatno vlasništvo doživio velike promjene posebno u domeni socijalnog stanovanja, javnog vlasništva i javne infrastrukture koji su evidentno postali najugroženiji."[20]. Samobor tu spada u zagrebačku mrežu naselja i iako je grad za sebe, u odnosu na Zagreb, smatra se satelitskim gradom. Satelitski gradovi su uglavnom gradovi srednje veličine (od 10 000 do 80 000 stanovnika) koji svojim građanima

19 Gvozdanović, Ilišin, i dr., 2019: 65-66
20 Svirčić Gotovac, 2015: 7

pružaju sve nužne usluge, mogućnost zaposlenja i koji imaju svoj način života, ali uz sve to su neodvojivo vezani za glavni grad (Zagreb).[21] Satelitski gradovi, iako gradovi koji imaju neki stupanj samostalnosti, ne mogu zadovoljiti sve potrebe svojih građana i zato oni svoje potrebe zadovoljavaju u većem sjedištu (koje nije nužno uvijek glavni grad), a te potrebe su u najvećem postotku vezane za zaposlenje ili školovanje. Samobor je u tom pogledu idealan primjer satelitskog grada jer se dio života Samoboraca svakako većim dijelom odvija u Zagrebu.

U istraživanju su se mjerili određeni elementi kvalitete života kao što su stambeno pitanje, zaposlenje, slobodno vrijeme i sudjelovanje u kulturnim sadržajima, migracije i prijevoz, održivost i sudjelovanje u procesima odluka vezanih za vlastito susjedstvo.[22] Što se tiče rezultata istraživanja, Samoborci su zadovoljni svojim primarnim potrebama[23] u kućanstvu, a dobar indeks sekundarnih potreba[24] doseže visok postotak od 75% . Indeks koji itekako ukazuje na stanje kvalitete života je i onaj vezan uz infrastrukturu susjedstva i tu je primarni indeks[25] zadovoljstva susjedstvom u Samoboru visokih 89,3%, a što se tiče primarnog indeksa zadovoljstva objektima[26] Samobor je na dnu ljestvice sa čak 32,1% zadovoljnih građana. Problem u Samoboru ponajviše predstavlja gradnja novih naselja na samim rubovima grada, a sva potrebna infrastruktura zbijena je u širem centru, pa ljudi sa rubnih dijelova moraju duže putovati kako bi mogli obaviti potrebne stvari.[27] Samoborci ni u sekundarnom indeksu[28] zadovoljstva susjedstvom nisu pokazali veliko oduševljenje. Tu je indeks (ne)zadovoljstva tim uslugama 14,3% (loš indeks je 67,9%).

Za mjerenje kvalitete života prethodno su navedene neke objektivne stvari koje ljudima utječu na njihov svakodnevni život, no kvalitetu života čine i subjektivni pogledi osoba na život u njihovu okruženju. Tu se ispituje problem putovanja na posao, zadovoljstvo javnim prijevozom, općeniti razlozi preseljenja, usporedba sa drugim susjedstvima i lokacija naselja.[29] Samoborci su se u ovom slučaju izjasnili da ne vide razliku između svog i ostalih susjedstva (50% njih se složilo da su uvjeti jednaki kao i drugdje), većinom su uglavno

21 Svirčić Gotovac, 2015: 19
22 Svirčić Gotovac, 2015: 23
23 Voda, struja, grijanje, kanalizacija, itd.
24 Kućanski aparati i uređaji tipični za moderno potrošačko društvo. (Svirčić Gotovac, 2015: 58)
25 Osnovna infrastruktura: stanice za javni prijevoz, parkovi i zelene površine, dječja igrališta, javno osvjetljenje, nogostupi.
26 Supermarketi, domovi zdravlja, pošta, ljekarna, vrtići, osnovne škole i crkve/religijske ustanove.
27 Najviše indekse imaju Velika Gorica i Zagreb. (Svirčić Gotovac, 2015: 60-61)
28 To su dodatne infrastrukture poput specijaliziranih trgovina, klinika dentalne medicine, veterinara, kulturnih centara, zelenih tržnica i knjižnica. (Svirčić Gotovac, 2015: 62)
29 Svirčić Gotovac, 2015: 62-63

zadovoljni lokacijom svog naselja (50%), uglavnom su zadovoljni javnim prijevozom i povezanosti s ostalim mjestima (35,7%), nezadovoljni su zbog zastoja u prometu (46,4%) i loših cesta (21,4%), a preseljenje u Samobor odabrali su zbog boljih životnih uvjeta (čak njih 67,9%, što je i najveći postotak u odnosu na ostale gradove zagrebačke mreže naselja).[30]

Ovim istraživanjem pokazalo se kako su Samoborci općenito zadovoljni kvalitetom života u svom gradu, osim malo manje blizinom potrebne infrastrukture, ali to ne utječe na odluku o (ne)preseljenju u Samobor. Što se tiče mladih Samoboraca, njihova kvaliteta života nije ništa drugačija od prosjeka mladih u Hrvatskoj, no o tome će još biti više riječi kasnije unutar rada.

3.2. Mobilnost u mreži zagrebačkih naselja

Mobilnost je sveprisutna u suvremenom društvu. Postoji više vrsta mobilnosti, a u sociologiji su uglavnom najzastupljenije prostorna i socijalna mobilnost. Prostorna mobilnost označava (ne)mogućnost putovanja u svrhu ostvarenja svojih ciljeva, dok socijalna mobilnost označava (ne)mogućnost mijenjanja svog statusa unutar postojećih društvenih struktura. Prostornu mobilnost karakteriziraju entiteti koji mogu biti konkretni[31] ili apstraktni[32] i tokom svog "putovanja" (en. *journey*) oni mogu, ali i ne moraju, promijeniti svoju izvornu vrijednost ili status.[33] Unutar socijalne mobilnosti ističu se dvije vrste mobilnosti - intrageneracijska i intergeneracijska - koje se odnose na (ne)mogućnost kretanja pojedinca unutar društvenih struktura (intrageneracijska mobilnost) i na unutargeneracijske promjene i kretanja, tj. razlike između roditelja i djece i međusobna razmjena prednosti (intergeneracijska mobilnost).[34] Socijalna mobilnost pretpostavlja i društvenu stratifikaciju što znači da nemaju svi jednake mogućnosti niti jednak pristup potrebnim resursima, statusima i pozicijama.[35]

Nekad se mobilnost vezala uz konkretne prostore, mjesta, pozicije, dok u današnjem svijetu to postaje puno raspršenije korištenjem novih tehnologija koje ljudima omogućuju biti prisutni na više "mjesta" istovremeno. U svim društvima mladi to uvijek najbolje iskorištavaju jer se najbrže i najlakše prilagođavaju promjenama i novim tehnologijama. Tu svakako treba spomenuti i pojam motilnosti, koji potiče iz biologije, ali u društvenim

30 Svirčić Gotovac, 2015: 63-66

31 Roba, ljudi.

32 Informacije, ideje, norme.

33 Kaufmann, Bergman, Joye, 2004: 292

34 Kaufmann, Bergman, Joye, 2004: 293

35 Isto.

znanostima označava potencijal ili sklonost prema mobilnosti unutar geografskih, ekonomskih i društvenih prostora, tj. to je osobna karakteristika pojedinca da bude mobilan i može se iskazati kroz fizičke i sedentarne sposobnosti[36] (en. *sedentary*). Tako se motilnost odnosi na društvene uvjete pristupa, tj. uvjetima koji stvaraju mogućnosti pristupa transportu u širem smislu, na potrebne vještine za korištenje tih mogućnosti i na planove mobilnosti (en. *mobility plans*) koje označavaju stvarnu upotrebu dostupnog prijevoza za materijalizaciju mobilnih planova.[37] Koncept motilnosti zapravo prikazuje veze između svih vrsta mogućih mobilnosti na pojedinom prostoru, kako pojedinci te mogućnosti iskorištavaju i koje su stvarne prakse mobilnosti.

Kako to izgleda u svijetu mladih osoba? Mladi su najfleksibilnija dobna skupina i najbrže se prilagođavaju novim tehnologijama koje postaju neizostavan dio njihova života. U tradicionalnom smislu mobilnosti, mladi se i dalje kreću kroz prostor, idu u škole, pohađaju fakultete, druže se sa svojim vršnjacima, ali uz sve to, njihovi životi se počinju i odmicati od fizičkih prostora (en. *de-spatialize*) zahvaljujući upravo tim novim tehnologijama, koje omogućuju da istovremeno budu prisutni na više mjesta. Unutar te sveprisutnosti u današnjem svijetu, nezaobilazni su i pojmovi refleksivne modernosti i multilokalnosti. Unutar refleksivne modernosti živimo u stanju multilokalnosti, tj. da živimo u svijetu gdje sve i uvijek treba biti mobilno kako bi djelovali unutar mjesta i oblasti u kojima već djelujemo (posao, kuća, obitelj, prijatelji) i unutar tih okolnosti povezanost postaje ključna jer daje mogućnost stavljanja pojedinca u tokove (en. *stream of fluxes*) preko kojih pojedinac može ostvarivati neku korist.[38] Tully i Alfaraz to oslikavaju na primjeru korištenja javnog prijevoza, gdje je to nekad bilo gubljenje vremena, dok danas ljudi mogu biti povezani preko društvenih mreža i komunicirati jedni s drugima ili vršiti online kupovine što znači da su prisutni ne samo fizički, nego i virtualno, upravo uz pomoć novih tehnologija. To je danas za mlade jako važno jer takva prisutnost je u današnjem svijetu ne samo luksuz, već i potreba, ali i ključan dio odrastanja kako ne bi bili društveno isključeni od svojih vršnjaka. Ključna stvar je svevremena povezanost kako se ne bi propustile prilike ili neke bitne informacije pa tako mladi rijetko kad isključuju svoje uređaje iz straha da se ne bi osjećali izostavljeno, uključenost im stvara osjećaj pripadanja i imaju konstantnu potrebu biti dostupni bilo kada i

36 Fizička sposobnost su aspiracije za mobilnost, a sedentarnu karakterizira pristup prijevozima i telekomunikacijskim sustavima te naučene vještine poput posjedovanje vozačke dozvole ili znanje i korištenje stranog jezika u svrhu putovanja. (Dubois, Ravalet, Vincent-Geslin i Kaufmann, 2015: 101-102)

37 Dubois, Ravalet, Vincent-Geslin i Kaufmann, 2015: 102

38 Tully i Alfaraz, 2017: 7

bilo gdje.[39] Nove tehnologije mladima olakšavaju planiranje,[40] odrastanje postaje multilokalno i upravljanje osobnom mobilnosti postaje temeljni dio svakodnevnog života jedne mlade osobe.[41]

Mladi tako uz pomoć novih tehnologija imaju mogućnost proširivanja svojih vidika i to iskorištavaju u velikoj mjeri. U tom smislu mobilnosti, najzastupljenija vrsta među mladima unutar Europske Unije je razmjena putem programa mobilnosti mladih (Erasmus+ i slični programi). Putem tih programa mobilnosti mladih mladi stječu mnoga nova znanja i vještine, upoznaju se sa različitim kulturama, a ponajviše poboljšavaju se prenosive vještine pojedinca poput kritičkog razmišljanja, komunikacijskih vještina, rješavanje problema (en. *problem-solving skills*), interkulturalno razumijevanje, i to sve doprinosi budućim boljim mogućnostima i prednostima pri zapošljavanju.[42]

Što se tiče mladih u Hrvatskoj, oni kao studenti također sudjeluju u programima razmjene studenata, sve više otkad smo stupili u Europsku uniju, ali ono što je znatno zabilježeno kao trend jesu migracije mladih. Mladi u potrazi za novim poslom i boljim obrazovanjem često odlaze u druge države, što dokazuje i podatak da smo unutar europskog prosjeka što se tiče iseljavanja zbog navedenih razloga.[43] To nisu jedine migracije s kojima se mladi u Hrvatskoj susreću, iako su drastične i govore o iseljavanju mladih, za većinu mladih u Hrvatskoj ipak je najzastupljenija vrsta mobilnosti ona vezana uz dnevne migracije. Putovanja u školu, na fakultet ili posao svakodnevica je skoro svih mladih osoba, a pogotovo onih koji su izdvojeni iz nekih većih središta i kojima nije sve tako lako dostupno.

39 Tully i Alfaraz, 2017: 9

40 Bilo u smislu druženja s prijateljima, bilo u smislu putovanja. Druženja se dogovaraju u zadnji tren, što se u literaturi naziva hiperkoordiacija (en. *hyper-coordination*) (Tully i Alfaraz, 2017: 10), dok se putovanja planiraju puno unaprijed i razmatraju se najjeftinije opcije i putovanja i smještaja, sve uz pomoć novih tehnologija (Tully i Alfaraz, 2017: 12).

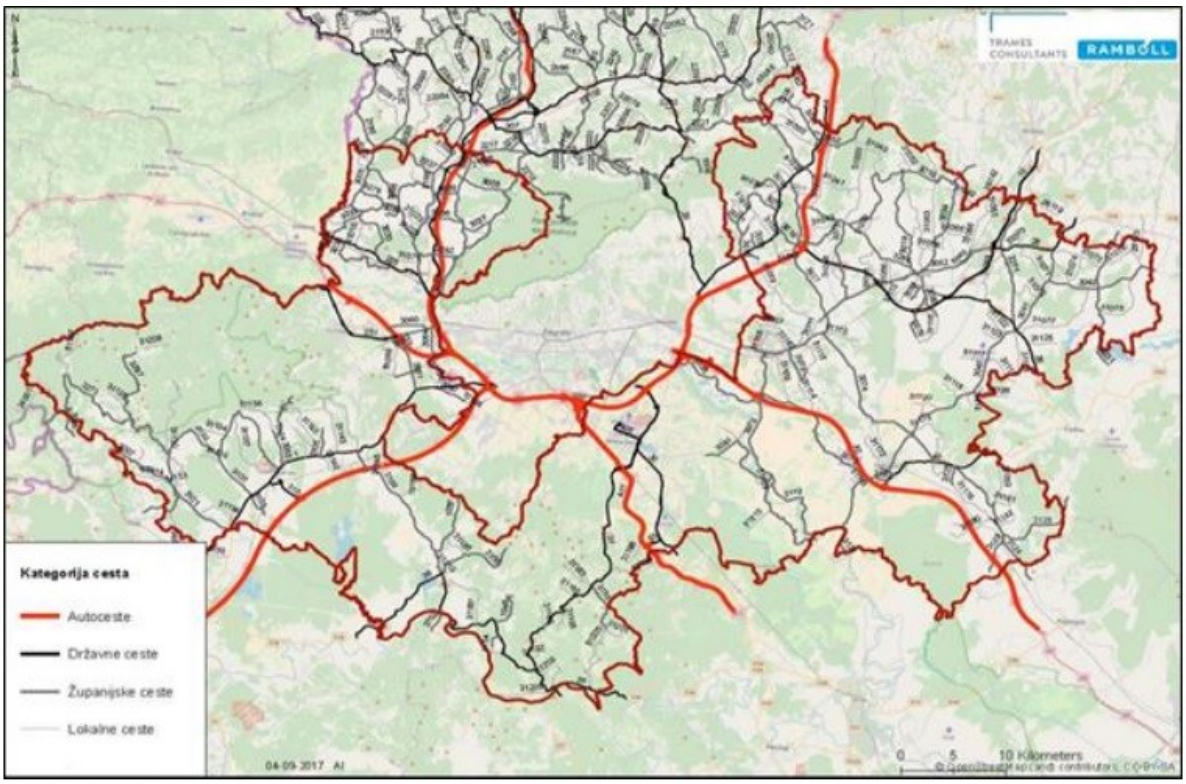
41 Tully i Alfaraz, 2017: 10

42 Paolini, Horváth i Motiejūnaitė, 2018: 33

43 Čak 32% mladih Hrvata se iseljava zbog boljih mogućnosti zaposlenja i obrazovanja. (Adamović, Potočnik, 2018: 5)

Slika 1. Zagrebački prsten naselja. (Preuzeto s Google Maps-a, 07.09.2022.)

Slika 2. Kategorizacija cesta na prostoru Zagrebačke županije. (Preuzeto iz Master plan prometnog sustava Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije, 2020: 57)

Mladi Samoborci su ti koji se s dnevnim migracijama susreću već od najranije dobi putovanja iz područnih škola u one gradske te se ta brojka znatno povećava kretanjem u srednju školu, a

onda kasnije prelaskom na tržište rada i/ili kretanjem na fakultet. Već je bilo spomena o tome kako je Samobor satelitski grad i kako za većinu sadržaja tako gravitira prema Zagrebu, i to je upravo vidljivo u slučaju tih dnevnih migracija. Samobor spada u mrežu zagrebačkih naselja, zajedno sa Velikom Goricom, Zaprešićem, Dugim Selom i Jastrebarskim i sve su to naselja iz kojih se dnevno uočava sve veća zagušenost na svim prometnim prilazima prema gradu Zagrebu.[44]

Samobor je od Zagreba udaljen 21,4 km cestovne udaljenosti (11,2 km zračne udaljenosti), od Zaprešića 25,2 km cestovno (zračne svega 5 km!), od Velike Gorice 36,6 km cestovno (18 km zračne udaljenosti) te od Jastrebarskog 24,5 km (9,3 km zračne udaljenosti).[45] Sve su to relacije na kojima se mladi Samoborci svakodnevno kreću, no prema Zagrebu ipak najviše gravitiraju i tu nailaze na najviše prepreka, a problem javnog prijevoza sveprisutan je problem unutar grada Samobora ne samo za mlade već i za ostale stanovnike.

3.3. Gradska politika usmjerena na mlade

Uključenost u politička zbivanja na lokalnoj (i na nacionalnoj) razini važna je stavka svakog pojedinca u civilnom društvu, kako za odrasle tako i za mlade. Sudjelovanje u političkom životu može znatno pridonijeti poboljšanju uvjeta života, mogu se brzo i efikasno rješavati gorući problemi građana te mogu građani sami predlagati i voditi dijaloge s gradskim upravama, mjesnim odborima ili čak ministarstvima u svrhu poboljšanja kvalitete života.

Koliko su mladi prisutni u takvim dijalozima? Za mlade se često govori da su nezainteresirani za politiku i sudjelovanje u političkim aktivnostima za razliku od starijih generacija, što nije nužno točna konstatacija. Mladi jesu u većoj mjeri nezainteresirani za tradicionalne načine sudjelovanja u političkim aktivnostima (glasanje, pridruživanje političkim strankama), ali pokazuje se da mladi Europljani, iako ne sudjeluju u tradicionalnim načinima političkog izražavanja, svoju nišu pronalaze u drugim vrstama političkog angažmana - putem interneta i društvenih mreža.[46] Prema podacima istraživanja *Situation of young people in European Union* iz 2018. godine, osjeća se znatni porast interesa za politiku i političke probleme među

44 Master plan prometnog sustava Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije, 2020: 26

45 Autokarta Hrvatske: udaljenosti, link: https://www.auto-karta-hrvatske.com/udaljenosti/ (pristup stranici 31.08.2021.)

46 Paolini, Horváth i Motiejūnaitė, 2018: 82

mladima u dobi od 15 do 24 godine,[47] a taj interes povezan je upravo s porastom angažmana mladih na internetu u raspravama oko društvenih i civilnih pitanja. Iako na prvi pogled, podaci potvrđuju tradicionalni obrazac prema kojem se interes za građanska i politička pitanja povećava životnom dobi osobe (pojedinci postaju svjesniji političkog stanja u svojoj okolini, godinama postaju politički više educiraniji i stječu veći udio i iskustvo u društvenom, političkom i ekonomskom životu svoje zajednice), ovaj fenomen svojstven je svakoj mladoj generaciji, stoga činjenica da najmlađa dobna skupina iskazuje nižu razinu interesa za politiku nije karakteristično samo za pojedinu generaciju, već je to inherentno svim mlađim generacijama na njihovom životnom putu.[48] Taj porast interesa mladih za politiku, koji se primjećuje u zadnjim generacijama, može se povezati jedino rastom popularnosti i korištenja društvenih mreža među mladima preko kojih oni u svojim rukama imaju neograničen pristup svakojakim informacijama i gdje imaju platforme preko kojih mogu jasno formirati i izraziti svoja mišljenja. Još jedna stavka koju je važno istaknuti, mladi državljani Europske unije sve više i više se osobno identificiraju kao 'Europljani' ili 'europski građani', čak u većoj mjeri od starijih generacija.[49] Zašto je tome tako? Zato jer se mladima unutar Europske unije otvara puno više mogućnosti bilo vezano uz obrazovanje i zaposlenje bilo turistički i zbog osobne želje i volje za putovanjima. No, bez obzira na to što se mladi u većoj mjeri identificiraju kao europski građani, ne sudjeluju aktivno na euro-parlamentarnim izborima niti se aktivno kandidiraju kao zastupnici[50], što opet pokazuje nezainteresiranost prema starijim oblicima sudjelovanja u političkom životu. Oblik političkog uključivanja za koji jesu zainteresirani jest politički aktivizam - mladi su više skloni baviti se i zastupati probleme koji su njima bitni da se riješe u društvu i djelovati kroz nevladine organizacije ili lokalne udruge.[51]

Kakva je situacija u Hrvatskoj? Prema *Istraživanju mladih u Hrvatskoj* zaklade Friedrich Ebert iz 2019. godine ključni nalazi su da su mladi u Hrvatskoj slabo zainteresirani za politiku; osjeća se znatan demokratski deficit među mladima; žele da se njihov glas čuje, da uživaju više prava i da su njihovi interesi više zastupljeni u politici, ali u njoj nisu spremni aktivno sudjelovati; nemaju povjerenja u nacionalne i lokalne vlasti niti u političke stranke; nezadovoljni su stanjem demokracije i ne vide skoro ekonomsko poboljšanje; Europsku uniju

47 Za razliku od rezultata istraživanja iz 2010.godine. (Paolini, Horváth i Motiejūnaitė, 2018: 82-83)
48 Paolini, Horváth i Motiejūnaitė, 2018: 84
49 Isto.
50 Paolini, Horváth i Motiejūnaitė, 2018: 85
51 Paolini, Horváth i Motiejūnaitė, 2018: 89

smatraju ‘superiornijom’ od Hrvatske i misle da iz nje ne trebamo izlaziti.[52] Podaci ranijeg istraživanja objavljenog 2015. godine pokazuju slične zaključke no tu valja istaknuti slične zaključke kao i u europskom istraživanju - da starije mlade osobe (one bliže 30. godini) imaju puno više izgrađene političke stavove primjerenije demokratskim standardima i time im je veći postotak participacije u političkim aktivnostima, dok su najmlađi (učenici) oni koji su najmanje zainteresirani za politiku, nemaju razvijena mišljenja o političkim temama niti spremnost za participaciju u političkim aktivnostima.[53] U europskom istraživanju mladih još se ustanovilo kako postoji razlika između razvijenijih zemalja i onih manje razvijenih gdje dostupnost interneta i dobra internetska veza također znatno utječu na aktivno sudjelovanje mladih u političkom životu.[54] Prema podacima Eurostata, čak 46% mladih Europljana se služi internetom kao primarnim oblikom komunikacije sa javnim službama,[55] no primjećuje se kako se u Južnoj i Istočnoj Europi takva vrsta komunikacije manje prakticira i manje su građani upoznati s istom - što potvrđuje i istraživanje mladih u Hrvatskoj jer mladim Hrvatima primarni izvor informacija vezanih uz politiku nije internet, već televizija.[56] Ono što jest zanimljivo je činjenica da se mladi Hrvati također u većoj mjeri izjašnjavaju i osjećaju Europljanima (njih čak 68%)[57], što je u skladu s europskim prosjekom.

Zadnjih godina se tako postepeno poboljšava stanje zainteresiranosti mladih za politiku, no koliko je politika zainteresirana za mlade? U pojedinim europskim zemljama, onim zapadnoeuropskim i više razvijenim, postoje jasno određeni strukturirani sektori za mlade poput ministarstava i državnih upravnih tijela namijenjenih za rad s mladima; dio zemalja, pak, ima specijalizirane institucije koje se bave problemima mladih, a dio zemalja nema nikakva posebno namijenjena tijela koja se bave specifično problematikom mladih, već se ta problematika raspoređuje među raznim drugim ministarstvima i državnim institucijama (Ilišin, 2003: 40-41). Već sam ranije u radu navela indikatore kvalitete života mladih[58] i upravo preko njih se formiraju politike prema mladima, što Europska unija čini redovito

52 Ovo istraživanje provedeno je na 1500 ispitanika u dobi između 14 i 29 godina. (Gvozdanović, Ilišin, Adamović, Potočnik, Baketa i Kovačić, 2019: 43)

53 Ilišin i Spajić Vrkaš, 2015: 117-118

54 Paolini, Horváth i Motiejūnaitė, 2018: 90-91

55 Paolini, Horváth i Motiejūnaitė, 2018: 91

56 Grafikon na strani 45 pokazuje kako 66% mladih koristi TV kao primarni izvor prikupljanja informacija o politici, internet koristi 57% mladih Hrvata, a radio je najmanje zastupljen medij informiranja koji koristi samo 7% mladih. (Gvozdanović, Ilišin, Adamović, Potočnik, Baketa i Kovačić, 2019: 44-45)

57 Gvozdanović, Ilišin, Adamović, Potočnik, Baketa i Kovačić, 2019: 49

58 Obrazovanje, profesionalno osposobljavanje i usavršavanje u kontekstu cjeloživotnog učenja, zapošljavanje i poduzetništvo, zdravlje i zdravstvena zaštita, socijalna zaštita i uključivanje, aktivno sudjelovanje mladih u društvu, politička participacija i volonterske aktivnosti, mladi u europskom i globalnom okruženju te mladi i kultura.

formiranjem višegodišnjim strategijama mladih preko kojih implementira jasne ciljeve i projekte za poboljšanje života i situacija mladih i odnosi se na sve mlade unutar Europske unije. Potaknuti europskim strategijama za mlade, sve države, bile članice ili ne, formiraju i vlastite nacionalne strategije mladih. U Hrvatskoj se 2002. javlja inicijativa formiranja *Nacionalnog programa djelovanja za mlade* (NDPM) i time Hrvatska ustanovljuje vlastitu javnu politiku prema mladima.[59] To je dokument kojim Republika Hrvatska " iskazuje jasno i dugoročno opredjeljenje u stvaranju socijalnih, obrazovnih, kulturnih, materijalnih, političkih i ostalih uvjeta za trajnu dobrobit mladih te njihovo aktivno, potpuno i odgovorno sudjelovanje u društvenoj zajednici."[60] Prema već također spomenutim tradicijama promatranja mladih, ovim programom mladima se pristupa kao "društvenom resursu", a ciljevi programa postavljeni su prema kategorijama indikatora mladih - za svaku kategoriju analizira se zatečeno stanje i prema tome se onda kreira radni plan s prijedlogom mjera koji se treba realizirati u određenom razdoblju. Upravo putem tih programa želi se politika i društveno-korisno djelovanje približiti mladima i uključiti ih što više da postanu aktivni sudionici unutar demokratskog društva. Potaknuti *Nacionalnim programom djelovanja za mlade* i lokalne jedinice samouprave počele su raditi na tome da se mladi uključe sve više i na lokalnim aktivnostima, bilo društvenim bilo političkim. Tako paralelno uz nacionalni program, lokalne samouprave počinju provoditi i županijske i gradske planove i programe djelovanja za mlade. Gradski programi za mlade stvaraju "strateške okvire, smjernice za poboljšanje života mladih, međusektorsku suradnju i jačanje sudjelovanja mladih u donošenju odluka na lokalnoj razini s ciljem da se mladi aktivno uključe u političko-ekonomsko-društveni život svoje sredine i iskoriste svoje potencijale."[61] Prema Ministarstvu za demografiju, obitelj, socijalnu politiku i mlade cilj kreiranja *Gradskih programa za mlade* je unapređenje aktivnosti tijela državne uprave, lokalne (regionalne) samouprave i javnih ustanova koje, svojim djelokrugom i nadležnostima, pridonose zadovoljavanju potreba mladih i podizanju kvalitete njihova života sa svrhom njihove optimalne društvene integracije.[62] Za time ne zaostaje ni grad Samobor koji redovno raspisuje program djelovanja za mlade i aktivno radi na tome da uključi mlade da sudjeluju u važnim odlukama grada. Trenutni program je u tijeku, raspisan je 2019. godine i planirano izvršenje istog je do 2023.

59 Ilišin, 2003: 52

60 Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladež prema Ilišin, 2003: 52

61 Nacrt gradskog programa djelovanja za mlade grada Samobora, 2019: 4

62 Isto.

godine, a program je sastavljen prema specifičnostima lokalnog područja i potreba mladih Samoboraca.

3.4. Transformacija kompleksa vojarne Taborec - najveći centar za mlade u Hrvatskoj *Bunker*

Slika 3. Karta prostornog rasporeda bivše vojarne Taborec. (Preuzeto s Google maps 20.06.2022.)

Koliko zapravo gradske vlasti u gradu Samoboru teže udovoljiti mladima najbolje je uočljivo na primjeru kompleksa bivše vojarne Taborec. 2016. godine pokreće se projekt vrijedan 5 milijuna kuna i u travnju 2017. otvara se najveći centar za mlade u Hrvatskoj u gradu Samoboru, prigodnog naziva – Bunker.[63] Za prostore Bunkera prenamijenjuju se prostori bivše vojarne Taborec – i to je jedna od najvećih prenamjena vojnih prostora u Hrvatskoj jer se u tom kompleksu još otvara i dječji vrtić, seli se cijela policijska uprava i samoborski vatrogasci iz centra grada te također trgovačka društva koja su u vlasništvu grada kao što su Energometan, Odvodnja i Komunalac. Glavna odlika upravo takvih kulturno-poslovnih prenamjena prostora je uspostava temelja za daljnji ekonomski razvitak grada.[64] Ti prostori godinama nisu bili u funkciji, a i predstavljali su potencijalnu opasnost od urušavanja te je grad morao poduzeti neke mjere što se tiče kompleksa vojarne Taborec, no prenamjena i korištenje vojnih prostora nije jednostavan proces. Raspadom bivše države Jugoslavije i stvaranjem suverene i samostalne Republike Hrvatske, naša država nasljeđuje "sve materijalne prostorne resurse korištene u obrambene svrhe u prethodnom sistemu", a koje su

63 Samobor.hr: *Samoborska vojarna - primjer svima!*, 28.5.2017., link: https://www.samobor.hr/grad/samoborska-vojarna-primjer-svima-n78 (pristup stranici 18.1.2022.)

64 Uršič, 2011: 8

bile pod upravom tadašnje Jugoslavenske narodne armije (JNA).[65] U to su uključene sve vojarne, kasarne i vojne bolnice na području Republike Hrvatske i dalje država treba odlučivati što s njima i kako ih upotrijebiti i iskoristiti. Tako je "dio nekretnina za kojim je vojska imala potrebu bio korišten u vojne svrhe, dok je velik broj nekretnina bio zadržan u obrambenom sistemu upravljanja, no nije bio korišten, a često niti čuvan od devastacija koje su u značajnom broju uslijedile već po odlasku bivše vojske."[66] Manji je dio nekretnina bio stvarno zadržan u vojne i obrambene svrhe, dok se ostatak prenosio u civilnu sferu pri čemu se, zbog prevelike birokratizacije stvari često kompliciraju. U procesu prenamjene vojnih objekata u civilne svrhe često se i neki važni elementi zanemaruju, kao npr. ekološko zagađenje, potencijalne opasnosti i sigurnosne mjere koje bi se trebale poduzeti, prirodne i kulturne vrijednosti objekta. Bez analiza ekološkog zagađenja, povijesti vojnog korištenja objekta, katalogizacije potencijalnih prirodnih i kulturnih vrijednosti, prenamjeni objekta ne može se pristupiti na sustavan način zbog čega dolazi do nerealističnih planova i projekata prenamjene koji nisu uvijek u skladu s onim što pojedinom mjestu stvarno treba.[67] Upravo iz tih razloga vojarna Taborec u Samoboru je dugo vremena stajala neiskorištena, u ruševnom stanju i potencijalno opasna za okolinu, ali grad ipak uspijeva taj prostor iskoristiti tako da ga povezuje funkcionalno s ostatkom grada i uvrštava ga u urbanu cjelinu iz koje je dosad bio isključen. Odlukom Povjerenstva za imovinu Vlade Republike Hrvatske, Grad Samobor i službeno postaje vlasnik kompleksa vojarne Taborec 2010. godine i od tada kreću značajne promjene i prenamjene na vojnom kompleksu.

"Gledano s prostornog aspekta, vojarna je prostor koji, nalazeći se unutar administrativnih granica grada, nedvojbeno pripada gradu, no zbog svoje funkcije predstavlja diskontinuitet u urbanoj cjelini."[68] Samobor tome prilazi na jedan vrlo praktičan način gdje takav velik i neiskorišten prostor prenamjenjuje u prostore koji će služiti gradu i od kojih će grad imati koristi. Mladi, u tom slučaju, imaju najviše koristi od centra za mlade gdje napokon dobivaju svoj prostor. Bunker je prostor namijenjen za okupljanje mladih iz Samobora i okolice te je mjesto zabave, informiranja, druženja i učenja za sve od 11, 12 do 29 godina.[69]

4. Metode istraživanja

65 Kardov, Knežević, Rogoznica 2014: 47

66 Isto.

67 Kardov, Knežević, Rogoznica 2014: 53

68 Kardov, Knežević, Rogoznica, 2014: 137

69 Samobor.hr: *Bunker*, link: https://www.samobor.hr/bunker/info-i-kontakti-c132 (pristup stranici 18.1.2022.)

Odabrane metode za istraživanje su prostorna analiza sadržaja za mlade u gradu Samoboru, analiza relevantnih dokumenata te polustrukturirani intervju. Prostorna analiza sadržaja za mlade odabrana je kao metoda kojom se može dobiti šira slika stanja i situacije u kakvoj se nalaze mladi u gradu Samoboru. Tako su putem ove metode prvo analizirani dostupni sadržaji za mlade u gradu Samoboru, od kulturnih, sportskih i zabavnih, te potom analiza sadašnjeg stanja otvaranjem centra za mlade Bunkera i sadržaja koje on donosi mladima u gradu. Također će se analizirati dostupnost drugih (izvangradskih) sadržaja mladim Samoborcima i usporediti stanje okolnih mjesta sa sadržajima koji su (ne)dostupni mladima u gradu Samoboru. Tu će naglasak biti na analizi javnog prijevoza i usporedba s okolnim gradovima te na postojećim sadržajima koje Samobor (ne) nudi mladima u odnosu na ostala okolna mjesta (Zagreb, Zaprešić, Velika Gorica). Unutar analize dokumenata analiziran je sadržaj *Nacrta gradskog programa djelovanja za mlade grada Samobora za razdoblje od 2019. do 2023. godine* preko kojeg će se prikazati planovi grada Samobora za mlade Samoborce vezano uz područja kulture, slobodnog vremena i sporta; kvalitete života mladih; obrazovanja i informiranja; te zapošljavanja i poduzetništva. Još će se razraditi i glavni arhitektonski projekt centra za mlade gdje će se prikazati zatečeno stanje, opis i planirana namjena te još jedno idejno arhitektonsko rješenje za rekonstrukciju i dogradnju zgrade za odgoj i obrazovanje unutar kompleksa bivše vojarne Taborec.

U svrhu istraživanja proveli su se i polustrukturirani intervjui. Ukupno je provedeno 9 intervjua od čega 6 polustrukturiranih intervjua (4 sa predstavnicima Gradske uprave grada Samobora i 2 sa predstavnicima lokalnih medija) i 3 polustrukturirana intervjua s predstavnicima Savjeta mladih grada Samobora i "udruge"[70] Kluba učenika i studenata Samobor (KUIS). Nisu provedeni svi planirani intrevjui.

Polustrukturirani intervjui provedeni su s predstavnicima bivše[71] Gradske uprave grada Samobora - sa bivšom dogradonačelnicom, pročelnikom Upravnog odjela za društvene djelatnosti, ravnateljicom Pučkog otvorenog učilišta Samobor te samostalnom referenticom za rad s mladima; i sa predstavnicima lokalnih medija - dvoje lokalnih radijskih voditelja i novinara radio Samobora. Za provođenje polustrukturiranih intervjua s predstavnicima bivše Gradske uprave grada Samobora i sa predstavnicima lokalnih medija kreiran je protokol sa

70 Službeno nisu udruga, već "Klub učenika i studenata Grada Samobora zamišljen je kao autonomna organizacija koja okuplja sve samoborske učenike i studente." (preuzeto sa službene Facebook stranice KUIS Samobor, https://www.facebook.com/kuis.samobor/about/?ref=page_internal)

71 Trenutno je nova vlast na čelu Grada Samobora pa će se u okvirima interpretacije rezultata referirati na bivšu vlast kako ne bi došlo do zabune.

istaknutim tematskim cjelinama kvalitete života, dostupnost i kvaliteta sadržaja za mlade u gradu Samoboru i uloga gradskih vlasti/lokalnih medija; problem (ne)dostupnsti sadržaja za mlade i prometne povezanosti sa okolnim mjestima; centar za mlade *Bunker* i uloga gradskih vlasti/lokalnih medija u njegovu uspostavljanju i radu; gradska politika i mladi - sudjelovanje i suradnja. Polustrukturirani intervjui provedeni su i sa predstavnicima Savjeta mladih grada Samobora i Kluba učenika i studenata Samobor i za njih je također kreiran protokol u svrhu usmjeravanja ostajanja pri zadanoj tematici. Tako su za polustrukturirani intervju s mladima određene sljedeće tematske cjeline: kvaliteta života mladih u gradu Samoboru te; nastajanje centra za mlade *Bunker* - od ideje do realizacije; rad unutar centra i njegov doprinos i značaj za mlade u gradu Samoboru - kako su život i izlasci mladih Samoboraca izgledali prije i nakon *Bunkera*; ideje i planovi za budućnost te suradnja s gradskim vlastima. Istraživanje je odobreno od strane Povjerenstva Odsjeka za sociologiju za ocjenu etičnosti istraživanja na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 16. srpnja 2020. godine.

Kriterij za odabir sugovornika je bilo aktivno sudjelovanje u projektima s mladima i povezanost s radom Centra za mlade *Bunker*. Tako je prvo kontaktiran bivši pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti službenim putem preko mail adrese nađene na službenim stranicama grada Samobora. Ostali sugovornici su odabrani putem preporuke sugovornika s kojima je prethodno odrađen intervju. Za predstavnike lokalnih medija upućen je upit na službeni mail radio Samobora nađen na njihovoj internetskoj stranici te se dvoje novinara na upit i odazvalo. Sugovornici predstavnici Savjeta mladih grada Samobora i Kluba učenika i studenata Samobor su prikupljeni osobnim poznanstvom istraživačice. Kontaktirano je 6 poznanika istraživačice putem Facebooka od kojih se samo troje odazvalo na intervju. Nakon provedenih intervjua, sudionici su glas o istraživanju proširili i na sastancima Savjeta mladih grada Samobora i Kluba učenika i studenata Samobora, istraživačici su proslijeđeni kontakti još 8 potencijalnih kandidata koji su također kontaktirani putem društvene mreže Facebook, no u nemogućnosti dogovora termina i u ne odgovaranjima na upite, intervjui se nisu održali. Prvotna zamisao kod kreiranja istraživanja bila je provesti više intervjua s mladima nego s predstavnicima gradske uprave jer se pokušalo staviti naglasak na mlade u Gradu Samoboru, ali je umjesto 6 prvotno prijavljenih intervjua (kasnije u dogovoru s mentoricom planirano je bilo čak i povećati tu brojku na 8) na kraju odrađeno samo 3 intervjua s mladima.

Svi sudionici su bili upoznati s ciljevima i uvjetima istraživanja prije provedbe intervjua primitkom potpisane izjave istraživačice. Njihovim razumijevanjem uvjeta i usmenim

pristankom intervju je mogao započeti. Korištena je tehnika "licem u lice". Svim sudionicima bio je ponuđen odabir načina sudjelovanja u istraživanju online ili uživo i na kraju je svih 9 intervjua odrađeno tehnikom "licem u lice". Svi intervjui provedeni su pridržavajući se svih aktualnih epidemioloških mjera stožera civilne zaštite. Svi intervjui provedeni su bez prisustva treće osobe i bili su snimani mobitelom istraživačice. Nakon intervjua, snimke su prebačene na osobni laptop istraživačice i transkribirane.

Važno je još napomenuti kako je u istraživanju ulogu igralo i osobno iskustvo istraživačice. Kao stanovnica grada Samobora, a ujedno i mlada osoba, i sama sam sudjelovala i odrastala u okolnostima koje se kroz rad analiziraju pa je to utjecalo i na sam odabir i definiranje teme istraživanja.

5. Rezultati istraživanja i interpretacija

U ovom dijelu rada prikazat će se rezultati provedene prostorne analize sadržaja za mlade u gradu Samoboru, analizirana je dostupnost sadržaja koje mladi koriste i van mjesta stanovanja te problem javnog prijevoza i predstavljen je rad centra za mlade *Bunker* i sadržaja koje on nudi mladim Samoborcima. Potom slijedi analiza *Nacrta gradskog programa djelovanja za mlade grada Samobora za razdoblje od 2019. do 2023. godine* te glavnog projekta centra za mlade i idejnog rješenja rekonstrukcije i dogradnje zgrade za odgoj i obrazovanje i na kraju slijede prikazi rezultata polustrukturiranih intervjua s predstavnicima bivše gradske uprave i predstavnicima lokalnih medija te polustrukturiranih intervjua s mladima koji sudjeluju u radu centra za mlade *Bunker*.

5.1. Prostorna analiza sadržaja za mlade u gradu Samoboru

Bitna stavka koja utječe na kvalitetu života mladih u jednom mjestu jesu sadržaji koje imaju na raspolaganju. Uz obrazovne ustanove, važna su i mjesta za provođenje slobodnog vremena te perspektiva za budućnost u smislu mogućnosti stanovanja i zapošljavanja. Grad Samobor drugi je najveći grad Zagrebačke županije i prema zadnjem popisu stanovništva iz 2021. godine brojao je 37 481 stanovnika, od čega je na razini Zagrebačke županije 47 885 stanovnika u dobi od 15 do 29 godina. Službenih podataka još nema za dobnu populaciju pojedinih gradova, no prema popisu stanovništva iz 2011. godine Samobor je brojao 6 856 osoba u rasponu od 15 do 30 godina, što znači da mladi čine oko 18,2% cjelokupnog stanovništva grada Samobora.[72] Za jedan srednje velik grad u Hrvatskoj, Samobor ima dosta velik udio mladog stanovništva na što ukazuje i činjenica da ima čak 5

72 Prema *Nacrtu gradskog programa djelovanja za mlade grada Samobora za razdoblje od 2019. do 2023. godine*, 2019: 11

osnovnih i 10 područnih škola, 3 srednje škole i jednu glazbenu školu, a svim tim mladim Samoborcima treba pružiti dovoljno zanimljivog sadržaja.

Što se **obrazovnih** mogućnosti tiče, mladi Samoborci nakon osnovne škole imaju mogućnost odabira - ostati u Samoboru ili nastaviti svoje obrazovanje u Zagrebu. To će svakako biti ključna odrednica i za njihovo buduće korištenje svog slobodnog vremena u vlastitom gradu. "Danas je osposobljavanje mladih za život neraskidivo povezano s njihovom pripremom za tržište rada kojega određuju globalni tokovi i visokokonkurentni ljudski kapital za razvoj kojega je ključno obrazovanje."[73] Samobor tako mladima nudi mogućnost odabira tri srednje škole - strukovne; ekonomske, trgovačke i ugostiteljske škole; te opće gimnazije. No, za samoborske srednje škole nisu vezani samo mladi Samoborci, već i mladi iz Svete Nedelje koji također u velikoj mjeri odlučuju nastaviti školovanje bliže svom mjestu stanovanja i koji također sudjeluju u velikoj mjeri u društvenim aktivnostima koje nudi grad Samobor. Tako da se pitanje kvalitete života mladih u Samoboru proširuje i na kvalitetu života mladih iz Svete Nedelje jer su ta dva grada neraskidivo povezana u svakodnevnom životu i ne smije ih se zanemariti.[74] Samobor tako nudi razne mogućnosti mladima što se tiče srednjoškolskog obrazovanja i to je velik poticaj mladima da nastave svoje obrazovanje u mjestu stanovanja.

Što mladi Samoborci od sadržaja mogu koristiti u **slobodno vrijeme**? Provođenje slobodnog vremena i postojanje adekvatnog sadržaja koje omogućuje iskorištavanje istog vrlo je bitno za cijelu zajednicu, ne samo za mlade. Za mlade ono ima ključnu ulogu u socijalizaciji, a u sociologiji svako slobodno vrijeme se smatra onim vremenom provedenim nakon obavljanja društveno obveznog rada (obrazovanje i/ili posao).[75] Sadržaji za slobodno vrijeme su javne i društvene namjene, a prema Geoportalu[76] dijele se na gradsku upravu, kulturu, obrazovne ustanove, socijalnu zaštitu, sport i rekreaciju, zdravstvo te na ostalo (u što spadaju policija, vatrogasci, porezna uprava, vjerske zajednice, crkve, nacionalne manjine i tijela državne uprave). Obrazovne ustanove su već prethodno spomenute i u Gradu Samoboru ispunjavaju vrlo zadovoljavajuće uvjete, a od sadržaja koji su također potrebni mladima za svakodnevni

---

73 Spajić Vrkaš, Potočnik, 2017: 131

74 Prema popisu stanovništva iz 2011. godine Grad Sveta Nedelja imala je ukupno 18 059 stanovnika (prema popisu iz 2021. godine broje 18 307 stanovnika), od čega 3 106 stanovnika u dobi do 14 godina i 12 318 stanovnika u dobi od 15 do 64 godine. No, ova tema bi mogla biti zaseban rad, samo sam smatrala da je bitno napomenuti neraskidivu povezanost između Samobora i Svete Nedelje.

75 Ilišin, 2019: 59

76 Geoportal.zagreb.hr, link: https://geoportal.zagreb.hr/Karta?tk=5 (pristup stranici 01.02.2022.)

život i zadovoljenje svojih potreba jesu i sportsko-rekreacijski i kulturni sadržaji te kafići, disco klubovi i javne zelene površine.

Sadržaji za sport i rekreaciju dijele se na sportsko-rekreacijske centre, sportske dvorane, stadione, sportska igrališta, bazene, klizališta, kuglane, nogometna igrališta, teniske centre, streljane, školske objekte, odmorko te ostale sportske objekte[77], a kulturni sadržaji se dijele na centre za kulturu i narodna sveučilišta, muzeje, galerije, kazališta, knjižnice, koncertne dvorane i kinematografe[78]. Kafići i disco klubovi također su vrlo bitni u životima mladih jer su to mjesta gdje se najčešće sastaju i njihovo odsustvo znatno utječe na (ne)zadovoljstvo kvalitetom života mladih u pojedinom mjestu[79], a što se tiče javnih zelenih površina, to su mjesta koja utječu na sveopću kvalitetu života, ne samo na mlade, i dijele se na uređene parkovne površine, dječja igrališta, šume, perivoje, kultivirane krajobraze te pejzažna i zaštitna zelenila.[80] Prema samoborskom Generalnom urbanističkom planu uređene parkovne površine su "su javni neizgrađeni prostor oblikovan planski raspoređenom vegetacijom i sadržajima ekoloških obilježja, namijenjen šetnji i odmoru građana"[81] i također su mjesta koja mladi koriste u svrhu provođenja svog slobodnog vremena.
Za mlade u nekom mjestu vrlo su bitne i mogućnosti koje to mjesto nudi u smislu **zaposlenja i stanovanja**. Nemogućnost pronalaska zaposlenja znatno utječe na kvalitetu života mladih i nastavno, na njihove odluke o ostajanju ili preseljenju u novi grad i to je također bitna stavka koju treba uzeti u obzir kada se govori o mladima u nekom određenom mjestu jer će mladi sigurno rado ostati unutar mjesta stanovanja ukoliko im se pruže adekvatne prilike.

Obrazovne ustanove	Osnovna škola (5)
	Područne škole (10)
	Srednja škola (3)
	Glazbena škola (1)
Sportski i rekreacijski sadržaji	Sportsko-rekreacijski centar (3)
	Sportske dvorane (9)
	Stadion (1)

77 Geoportal.zagreb.hr, link: https://geoportal.zagreb.hr/Karta?tk=5 (pristup stranici 01.02.2022.)

78 Geoportal.zagreb.hr, link: https://geoportal.zagreb.hr/Karta?tk=5 (pristup stranici 01.02.2022.)

79 Bouillet, 2006: 82

80 GUP Samobor, 2007: 28

81 Isto.

	Sportska igrališta (3)
	Nogometno igralište (6)
	Bazen (1)
	Klizalište (1)
	Teniski centri (2)
	Teretana (9)
Kulturni sadržaji	Muzej (2)
	Galerija (3)
	Kino (2)
	Knjižnica (2)
	Centar za mlade (1)
Kafići i disco klubovi	Kafići (25)
	Disco klub (1)
Javne zelene površine	Uređene parkovne površine (5)

Tablica 1. Prikaz postojećih obrazovnih, društvenih i kulturnih sadržaja u gradu Samoboru

Što sve, dakle, grad Samobor pruža mladim Samoborcima? Osim već spomenutih obrazovnih ustanova koje u većoj mjeri zadovoljavaju potrebe mladih Samoboraca, ponuda sportsko-rekreacijskih sadržaja je također na vrlo visokoj razini. Dok su kafići i javne zelene površine također u zadovoljavajućem broju, nedostatak disco klubova zamjetna je stavka koja mladim Samoborcima svakako nedostaje. Što se tiče, pak, kulturnih sadržaja - iako situacija još uvijek nije na skroz zadovoljavajućoj razini, situacija se znatno popravlja iz godine u godinu i osjeti se da grad Samobor sve više ulaže u proširenje kulturnih sadržaja. Obrazovne ustanove iako u dovoljnom broju, posljednjih nekoliko godina zahtijevaju povećanje svojih kapaciteta zbog povećanog broja djece koja pohađa pojedine škole. Tako je Srednja strukovna škola Samobor svoje prostore proširila za 750 m² 2015. godine povlačenjem fondova iz Europske unije i financiranjem Zagrebačke županije u svrhu unapređenja kurikuluma,[82] a Osnovna škola Bogumila Tonija planira se proširiti preuređenjem jedne od zgrada unutar bivšeg vojnog kompleksa Taborec zbog nedovoljnih kapaciteta slijedom povećanja broja djece. Također, Samobor je grad bez visokog učilišta i/ili

82 Uveli su program pametnih kuća za četvrte razrede tehničara za mehatroniku što je vrlo poticajan i perspektivan smjer koji mladim Samoborcima koji se odluče na ovu vrstu daljnjeg obrazovanja otvara puno mogućnosti na tržištu rada. (Srednja strukovna škola Samobor: https://www.strukovnasamobor.com/%C5%A1kola/povijest)

sveučilišta i to je veliki nedostatak jer neki veći gradovi u prstenu zagrebačkih naselja (Velika Gorica, Zaprešić) imaju programe višeg i visokog obrazovanja dok Samobor to svojim mladima ne može ponuditi pa su mladi Samoborci za visoko obrazovanje primorani putovati najčešće u Zagreb ili čak i u druge gradove. Pod obrazovanjem treba još i spomenuti mogućnosti koje se nude mladim Samoborcima u smislu stipendija i mobilnosti gdje grad Samobor aktivno nagrađuje i podržava učenike i studente kako financijski tako i pružanjem prilika za razne učeničke i studentske razmjene u suradnji sa udrugom Pozitiva Samobor.[83] Ponuda sportsko-rekreacijskih sadržaja u gradu Samoboru jer na vrlo visokoj i zadovoljavajućoj razini. Zastupljeni su svi dijelovi grada i svima su sportski sadržaji jednako dostupni te je mladima u Samoboru maksimalno olakšano bavljenje bilo kojim sportskim aktivnostima u svoje slobodno vrijeme. Gradu Samoboru nedostaju jedino zatvoreni bazeni, postoji samo jedan vanjski bazen koji služi kao odmorko i gradsko kupalište tokom ljetnih mjeseci. Prema *Nacrtu gradskog programa djelovanja za mlade grada Samobora za razdoblje od 2019. do 2023. godine*, jedni od ciljeva su dodatno povećanje broja vanjskih i unutarnjih sportskih rekreativnih objekata (biciklističke staze, skate park, nogometna igrališta, umjetne trave, tartan atletske staze, vanjski i unutarnji tereni namijenjeni sportu i rekreaciji) te osiguravanje infrastrukturnih objekata i mogućnosti za provođenje raznih sportskih aktivnosti (bazeni, odbojka, rukomet, nogomet na pijesku, klizanje i sl.). U posljednjih nekoliko godina vidi se pomak i u tom smjeru jer je 2021. godine napravljen samoborski dio biciklističko-pješačke staze koja treba povezivati Samobor i Svetu Nedelju.[84] Kulturni sadržaji kod grad Samobor nudi nisu na zadovoljavajućoj razini ni za lokalno stanovništvo ni za mlade. Iako se situacija zadnjih godina popravlja i Samobor sve više ulaže u kulturu, još uvijek to nije dovoljno da bi pokrilo sve potrebe mladih. Jedina dobra stavka koju mladi i najviše koriste jest postojanje čak dvije kino dvorane u Samoboru. Staro gradsko kino preuređeno je i modernizirano 2018. godine, a za vrijeme renovacija starog kina otvorilo se malo Pop-up kino u prostorima samoborskog autobusnog kolodvora i to kino je ostalo djelovati i dan danas kao kino u kojem se projiciraju artistički i europski filmovi. Jedino što nedostaje kod samoborskog kina, i zašto mladi i dalje odlaze u kina i u Zagreb, jesu manji kapaciteti dvorane, doživljaj 4D i 3D projekcija koji CineStar kina pružaju te nemogućnost

83 Pozitiva Samobor je udruga za održivi razvoj koja se bavi projektima i na lokalnoj i na europskoj razini, a "temelji se na principu razvoja koji zadovoljava potrebe sadašnjosti bez ugrožavanja mogućnosti budućih generacija da zadovolji vlastite potrebe i potiče proces osnaživanja mladih, u kojem sami mladi kao agenti promjena stječu vještine kojima utječu na vlastite živote i živote drugih pojedinaca, organizacija i zajednica." (https://www.pozitivasamobor.hr/about-us/)

84 Svetonedeljski dio staze još je u izgradnji. (Radio Samobor: https://www.radiosamobor.hr/2021/08/21/povezivanje-samobora-i-svete-nedelje-biciklistickim-rutama/)

kupnje sokova i kokica, osim na dva manja aparata za male grickalice i sokove. Što se muzeja i galerija tiče, Samobor ima dva muzeja - gradski povijesni muzej Grada Samobora i kolekcionarski muzej Marton te tri galerije - Galerija Prica u sklopu Pučkog otvorenog učilišta, Fotogalerija Lang te postoji galerijski prostor ("Art-program") unutar centra za mlade *Bunker*. To nije dovoljno da zadovolji potrebe mladih pa te rupe popunjavaju traženjem drugih dostupnih sadržaja van svog mjesta stanovanja, najčešće u Zagrebu koji nudi puno više kulturnog sadržaja. Ista stvar je i sa koncertima i kazalištem, grad Samobor ne nudi neku učestalu ponudu koncerata nego su uvijek oni vezani uz neke veće manifestacije u gradu (poput Samoborskog Fašnika), ali i zbog nedovoljne infrastrukture jer Samobor nema koncertne dvorane kao što ima Zagreb. Ta se situacija počela popravljati otvaranjem centra za mlade *Bunker*, koji ima unutarnji prostor namijenjen za održavanje koncerata, partyja, kazališnih predstava i sličnih zabavnih programa. Uz nedostatak ponude koncerata, još je lošija situacija s kazališnim predstavama jer Samobor nema kazalište. Kazališne predstave u gradu su rijetke i uglavnom se održavaju u prostorima kina ili u Bunkeru, ali ih je općenito nedovoljno da bi zadovoljilo potrebe građana te su mladi primorani i za ove sadržaje odlaziti u Zagreb.

Što se tiče kafića tiče, mladi Samoborci stvarno imaju velik izbor na raspolaganju, no problem je što se svi najatraktivniji kafići nalaze u centru grada i ima svega nekoliko kvartovskih kafića koji bilježe frekventniji promet. Od 25 kafića, 21 se nalazi u užem centru grada dok su ostala 4 bila značajnija za spomenuti jer, iako su kvartovski, mjesta su gdje se mladi isto često okupljaju (dva su u kvartu Južno naselje, jedan se nalazi u sklopu samoborskog Shopping Gallery centra, a jedan je kafić u sklopu centra za mlade *Bunker*), a nalaze se na jugozapadnom dijelu grada, tj. na ulazu u grad Samobor, što znači da nisu lako dostupni svima i da su ostali dijelovi grada dosta zapostavljeni što se tiče ponude kafića. Ponuda disco klubova u gradu Samoboru na vrlo je niskoj razini i nikako ne zadovoljava potrebe mladih Samoboraca. Jedan mali disco klub u užem centru grana nije dovoljan na velik broj mladih Samoboraca koji vikendima traže zabavu. Iako većina kafića na glavnom gradskom trgu nudi večernji zabavni program (plesne večeri, živa muzika, dj svirke), oni nemaju kapacitet za velika okupljanja i to nisu učestala događanja na koja bi mladi mogli računati svaki vikend. Nedostatak noćnog života tako mlade Samoborce tjera da svoje potrebe i po ovom pitanju zadovoljavaju u Zagrebu ili ostalim obližnjim mjestima (npr. u Svetoj Nedelji koja ima jedan veći noćni klub i koji je često mjesto okupljanja mladih Samoboraca). Mladi Samoborci često u nedostatku mjesta za noćni izlazak koriste i javne zelene površine, kojih u Samoboru ima i više nego dovoljno. Najveća uređena parkovna

površina je park Vugrinščak i nakon njega park iza Samoborskog muzeja i oba su vrlo frekventna mjesta gdje ljudi vole provoditi slobodno vrijeme jer oba parka spaja šetnica uz potok Gradnu. I ostali parkovi u gradu su česta mjesta okupljanja mladih, pogotovo park kod kina i Pučkog otvorenog učilišta Samobor te park uz šetnicu prema autobusnom kolodvoru koji je poznat pod kultinm nazivom "Stara Konza". Samobor je i atraktivno odredište za mlade planinare jer ima puno planinarskih staza i šuma u kojima i mladi Samoborci, ali i ostali stanovnici i turisti vole provoditi svoje slobodno vrijeme. Problem kod većih uređenih površina je što su isto centralizirane i nalaze se u užem centru grada pa nisu direktno pristupačne stanovnicima koji žive na rubnim dijelovima grada.
Grad Samobor ulaže i u zapošljavanje mladih i time ih potiče na ostajanje u vlastitom gradu. Najveći projekt koji je Samobor pokrenuo je izgradnja Malog Tehnopolisa unutar kompleksa bivše vojarne Taborec. "Projekt Mali Tehnopolis Samobor uključuje rekonstrukciju, dogradnju, opremanje i stavljanje u funkciju postojećih zgrada na prostoru bivše vojarne odnosno njihovu prenamjenu u višenamjensko središte poduzetničkog razvoja Zagrebačke županije, a posebice samoborskog kraja."[85] Tu se vidi inicijativa grada Samobora da je bivši kompleks vojarne Taborec odlučila prenamijeniti u korist mladih i u društvenom i u poduzetničkom pogledu čime se mladim Samoborcima se pružaju velike mogućnosti, no uvijek ima mjesta za napredak jer neke nedostatke tek treba riješiti.

5.1.1. Problem javnog prijevoza i (ne)dostupnost ostalih sadržaja van mjesta stanovanja

Jedan od većih nedostataka u gradu Samoboru jest javni prijevoz. Mladi Samoborci već od srednje škole, a neki kasnije od kretanja na fakultet i/ili zaposlenjem svakodnevno gravitiraju prema Zagrebu ili okolnim mjestima.
Samoborska mladež ima samo jednu opciju putovanja prema Zagrebu, a to je autobusni prijevoz. Osim ako nisi student koji ima opciju korištenja osobnog automobila, a takvi su u manjini, onda jedina opcija koja preostaje jest u školu ili na fakultet putovati javnim prijevozom. Unutar Master plana prometnog sustava predviđa se izgradnja pruge od Podsuseda do Bregane i Samobora,[86] a dok se to ne ostvari, jedina vrsta javnog prijevoza koja Samoborcima preostaje jesu autobusne linije prema Zagrebu. Master planom prometnog sustava utvrdilo se da udio područja obuhvaćen prigradskim autobusnim linijama unutar

85 Samobor.hr: Mali Tehnopolis Samobor, link: https://www.samobor.hr/grad/mali-tehnopolis-samobor-c361

86 Master plan prometnog sustava Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije, 2020: 26

Zagrebačke županije, od kojih je većina povezana i sa gradom Zagrebom, iznosi od 62% do 84% i tu najniži udio ima upravo grad Samobor.[87] Unutar Samobora djeluju dvije tvrtke koje obavljaju javni autobusni prijevoz i to su Autoturist d.o.o. i Samoborček d.o.o. te uz međugradske linije, obavljaju i svakodnevni prijevoz prema gradu Zagrebu. Prema Zagrebu postoji svega pet linija koje voze iz Samobora i obrnuto i to su tri linije prema Črnomercu (Samobor-Sveta Nedelja-Črnomerec, Samobor-Strmec-Črnomerec i Samobor-Novaki-Rakitje-Črnomerec), linija koja vozi prema Ljubljanici (Samobor-Sveta Nedelja-Ljubljanica) te linija koja vozi prema Autobusnom kolodvoru Zagreb[88] (Samobor-Kerestinec-A.K. Zagreb i Samobor-Novaki-Rakitje-A.K. Zagreb) s tim da su linije prema Ljubljanici i A.K. Zagreb spojene, tj. preklapaju se jer dio linija koje voze do A.K. Zagreb staju i na Ljubljanici, a također postoje i linije koje voze na trasi Samobor-Sveta Nedelja-A.K. Zagreb koje ne voze preko okolnih sela, već izlaze na autoput i prvo stajalište u Zagrebu im je tek na križanju Zagrebačke avenije i Fallerovog šetališta (Ljubljanica) i to se naziva "brzom linijom".[89] Linija prema okolnim većim mjestima nema (Jastrebarsko, Zaprešić ili Velika Gorica), za sve Samoborci trebaju prvo doći do Zagreba da bi došli do okolnih mjesta, ako putuju javnim prijevozom.

Analizom javnog gradskog prijevoza u Samoboru pokazano je kako 8% ispitanika javni gradski prijevoz koristi u svrhu putovanja na posao, 35% ispitanika radi odlaska na fakultet ili školu te 23% radi rekreacije ili slobodnog vremena i u najvećoj mjeri građani Samobora koriste prigradske linije prema gradu Zagrebu (čak njih 61%).[90] Iako naizgled djeluje da linija ima dovoljno, one su nedovoljno frekventne i nisu uvijek usklađene sa stvarnim potrebama građana. Prema analizi Samoborci koji koriste javni gradski prijevoz najviše su nezadovoljni cijenom usluge, udobnosti i čistoći vozila i učestalošću polazaka vozila. "Kao najveći nedostatak, čak 192 od 220 ispitanika je odgovorilo da je to previše tarifnih zona i skupe vozne karte. Kao drugi najveći nedostatak smatraju ispitanici odnosno njih 151 da je to neusklađen vozni red i polasci vozila."[91]

U odnosu na ostala mjesta u Zagrebačkoj županiji, Samoborci su u velikom nedostatku za razliku od Zaprešićana i Velikogoričana kojima je Zagreb pristupačniji što se tiče javnog

87 Master plan prometnog sustava Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije, 2020: 171

88 Ta linija prema A.K. Zagreb je jedna linija koja prometuje trima različitim trasama.

89 Samoborček.hr: Vozni red, link: https://www.samoborcek.hr/samobor-zagreb/ (pristup stranici 31.08.2021.)

90 Prskalo, 2020:55-56

91 Prskalo, 2020: 58

prijevoza. Zaprešić i Velika Gorica su sa Zagrebom povezani ZET-ovim autobusnim linijama koje su frekventije, dostupnije i jeftinije u odnosu na cijene koje plaćaju Samoborci da bi došli do Zagreba. Također, imaju i željeznički prijevoz pa Zaprešićani i Velikogoričani mogu i vlakom brzo i jednostavno doći do Zagreba. Samobor te opcije (više) nema, a spominje se već godinama i o ponovnoj uspostavi te vrste prijevoza, no to je za Samoborce još uvijek daleka budućnost. Za mlade Samoborce jedan od većih problema je i taj što nema noćnih linija prema Samoboru, zadnja linija s Črnomerca za Samobor polazi u 23:35, a s Autobusnog kolodvora Zagreb u 23:45 i onda nema linije prema Samoboru do 05:00 ujutro (04:55 AK Zagreb),[92] dok ZET-ove autobusne linije i vlakovi putuju i u noćnim satima i tako omogućuju mladim Zaprešićanima i Velikogoričanima način sigurnog i jeftinog vraćanja kući. Ako ovise o javnom prijevozu, mladim Samoborcima sadržaj u Zagrebu je teško dostupan, pogotovo što se tiče noćnog života jer moraju vani ostati ili cijelu noć, ili odlaziti ranije, ili plaćati taxi nazad do Samobora koji iznosi preko 200kn, što je nekom studentu ili srednjoškolcu praktički budžet za cijeli izlazak. U nedostatku noćnog života u Samoboru, mladi Samoborci nisu imali drugog izbora nego na bilo koji način se dokopati Zagreba i svega što on nudi. U najvećem broju ti sadržaji to jesu noćni izlasci, ali mladi Samoborci Zagreb koriste i za sportske aktivnosti, kulturne sadržaje, koncerte, kino projekcije i gastro ponudu,[93] i takvi sadržaji su im tokom dana nešto dostupniji s obzirom na učestalost dnevnih autobusnih linija.

O problemu javnog prijevoza u gradu Samoboru raspravlja se već godinama i trn je u oku svakoj vlasti koja se nađe na čelu, no za sada se ne vide naznake u pogledu poboljšanja tog problema, no što se tiče poboljšanja sadržaja u samom Samoboru, tu se vide znatni pomaci u pružanju kvalitetnih sadržaja mladima pa mladi Samoborci ne moraju toliko često tražiti zabavu van svog mjesta stanovanja. Najbolji primjer pomaka u tom pogledu je upravo najveći centar za mlade u Hrvatskoj *Bunker*.

5.1.2. Centar za mlade *Bunker* i problem udruga mladih u gradu Samoboru

Centar za mlade *Bunker* s radom je počeo u travnju 2017. godine, ali pripreme oko početka rada i prvih projekata počele su puno prije. Mladi su Samoboru do tada nisu imali nikakav strukturirani ni organizirani oblik sadržaja u kojima su mogli sudjelovati, a što je jako bitna stavka u provođenju njihovog slobodnog vremena. Centar za mlade tako omogućuje planirane organizirane aktivnosti koje su u skladu s njihovim interesima i to je

92 Samoborčekov vozni red, https://www.samoborcek.hr/samobor-zagreb/

93 McDonald's, Burger King i KFC su često odredište mladih Samoboraca jer takvih velikih fast food lanaca nema u Samoboru.

sadržaj kojeg imaju priliku kreirati oni sami. “Organizirani dio slobodnog vremena uz planirane sportske, kreativne i obrazovne aktivnosti kod mladih osoba ciljano razvija njihove interese i talente te utječe na jačanje samopouzdanja, nudi rasterećenje od stresa, proširuje vidike, razvija socijalizaciju, nudi mogućnost druženja, proširivanja kruga prijatelja, razvija toleranciju prihvaćanje, timski rad…”[94]

Slika 4. Bunker izvana. (izvor: Radio Samobor, preuzeto s: https://www.radiosamobor.hr/2021/04/27/samoborski-bunker-slavi-4-rodendan/, 21.06.2022.)

Bunker ima velik program događanja i nudi puno sadržaja, a sastoji se od "Chill-out zone", "Fun-zone", "Art-programa" i "Study room-a". U sklopu "Chill-out zone" nude se sadržaji raznih igara, od biljara, stolnog nogometa, Playstationa, kartaških igara i ostalo, u sklopu "Fun-zone" organiziraju se koncerti, tulumi, filmske projekcije, stand-up večeri, pub kvizovi, itd., "Art-program" služi kao platforma za predstavljanje mladih umjetnika, postavljanje izložbi i organiziranje raznih radionica, a "Study room" je prostor opremljen kao učionica s laptopima gdje mladi mogu dolaziti učiti u miru.
Jedan od značajnijih programa koji se javio unutar Bunkera je i program “DOPRI! - Dođi, predloži, izvedi” koji omogućuje mladima da samostalno osmisle i predlože programe.[95] Ovim programom se želi potaknuti mlade na proaktivnost da upravo oni budu glavni kreatori programa za sebe i svoje vršnjake, uz pomoć stručnih suradnika i referenata za rad s mladima, jer ipak su mladi ti koji najbolje znaju kakav sadržaj im treba i kakve aktivnosti ih zanimaju. Po tome se vidi da se Bunker i grad Samobor jako trude doprijeti do mladih, ne

94 Hanžek i sur, 2013:57

95 https://www.samobor.hr/bunker/kreiranje-programa-bunker-n6254

samo svojim raznovrsnim i mnogobrojnim programom, već se u najvećoj mogućoj mjeri trudi biti dostupan za sve ne isključujući nikoga i misleći na potrebe i interese svih mladih u svojoj zajednici.

No, ono što je došlo na vidjelo otvaranjem takvog jednog centra za mlade u Samoboru jest, paradoksalno, nepostojanje udruga mladih u gradu Samoboru koje organizirano djeluju i bave se potrebama mladih. Uz već spomenutu Pozitivu Samobor, koja je udruga za održivi razvoj i ne bavi se toliko slobodnim vremenom mladih, jedino se Klub učenika i studenata Samobor (KUIS) povremeno bavio izradom zabavnog programa poput tuluma, baš u prostoru unutar bivše vojarne Taborec gdje je danas Bunker, ali oni službeno nisu udruga, već "autonomna organizacija koja okuplja sve učenike i studente grada Samobora" i unutra su djelovali (i još uvijek djeluju) pojedinci koji su aktivni u kreiranju sadržaja u Bunkeru i danas. Centar za mlade Bunker tako u gradu Samoboru nije u nadležnosti mladih i udruga mladih, već je pod Gradskom upravom u sklopu Pučkog otvorenog učilišta Samobor tako da se dio sadržaja u Bunkeru kreira i po planu i programu Pučkog otvorenog učilišta Samobor.

Prema svemu gore navedenom, može se reći da mladi Samoborci u svom gradu imaju puno mogućnosti. Obrazovne mogućnosti su na razini i imaju odabir od čak tri kvalitetne srednje škole, neke od kojih uspostavljaju i profitabilne i inovacijske kurikulume u svrhu unapređenja i razvoja kako mladih tako i cijele zajednice u budućnosti, a što se zaposlenja i mogućnosti ostajanja u gradu Samoboru nakon završenog obrazovanja, vidi se da grad Samobor ulaže u izgradnju i pokretanje poduzetničkog centra te daje poticaj i mogućnost mladim Samoborcima da svoje inovativne ideje i poslovne projekte provode iz vlastitog grada. Najviše mogućnosti za provođenje slobodnog vremena imaju kroz sportske aktivnosti, odlascima u kino, druženjem i zabavom u gradskim kafićima ili pak na javnim zelenim površinama te sudjelovanjem u sadržajima koje pruža centar za mlade Bunker.

Najveći nedostatak u Samoboru je javni prijevoz i loša povezanost sa Zagrebom i okolnim mjestima pa shodno tome je mladima otežano pohađati sadržaje koji ih zanimaju i koji im nedostaju u vlastitom gradu. Veliki nedostatak je i to što Samobor nema veleučilište i/ili sveučilište pa mladi za svoje daljnje obrazovanje moraju odlaziti u Zagreb ili druge gradove, a gradu Samoboru još nedostaju i neka mjesta gdje bi mladi Samoborci također provodili svoje slobodno vrijeme poput disco klubova, kazališta i bazena.

5.2. Analiza dokumenata o planiranju sadržaja i mogućnosti za mlade u Samoboru

Otvaranjem centra za mlade u gradu Samoboru nisu riješeni svi problemi koje mladi u gradu imaju zato je bitno bilo analizirati što sve grad Samobor planira dalje napraviti za mlade u svom gradu i što se sve planira novog od sadržaja ostvariti i pokrenuti u skorijoj budućnosti. U tom pitanju je najvažniji dokument *Nacrta gradskog programa djelovanja za mlade grada Samobora za razdoblje od 2019. do 2023. godine* koji nastaje u suradnji grada Samobora, Pučkog otvorenog učilišta Samobor i udruge Pozitiva Samobor. Gradski program za mlade grada Samobora dokument je koji strateškim okvirima daje smjernice za poboljšanje života mladih, uključivanje mladih u donošenje odluka na lokalnoj razini i potiče aktivnost mladih u političko-ekonomsko-društvenom životu svoje sredine.
Za potrebe izrade gradskog programa provedeno je istraživanje sa mladim Samoborcima i teme koje su se najviše istaknule kao mjesta gdje su potrebna poboljšanja su aktivno sudjelovanje mladih u društvu; kultura, slobodno vrijeme i sport; kvaliteta života mladih; obrazovanje i informiranje; zapošljavanje i poduzetništvo. Prema svakoj temi su potom uspostavljeni glavni ciljevi djelovanja i u kojem ih smjeru grad Samobor planira provesti. Vezano uz **aktivno sudjelovanje mladih u društvu** istaknuti su ciljevi povećanja informiranosti mladih o radu Savjeta mladih, poticanje uključivanja mladih u aktivno sudjelovanje u zajednici, poticanje mobilnosti mladih, jačanje kapaciteta i poticanje djelovanja udruga mladih i za mlade, pružanje podrške radu udruga mladih i za mlade i Centra za mlade Bunker te poticanje uključivanja mladih u volonterske aktivnosti. Što se tiče **slobodnog vremena i kulturnih i sportskih aktivnosti** gradski program je postavio ciljeve poticanja kvalitetnog korištenja slobodnog vremena mladih, jačanja osobnih i profesionalnih kompetencija mladih, promocije i uključivanja mladih u sportsko-rekreativne aktivnosti, povećanja broja vanjskih i unutarnjih sportskih i rekreativnih objekata te osiguravanja dodatnih uvjeta za bavljenje sportom mladih kao i stručnog kadra za provođenje sportskih aktivnosti i rekreacije i razvijanja i unapređenja učeničkog sporta. Za poboljšanja u sferi **kvalitete života mladih** istaknuli su se ciljevi poput omogućavanja bolje prometne povezanosti i veće sigurnosti mladih u prometu, povećanja kvalitete i dostupnosti javnog prijevoza za učenike i studente s područja grada Samobora, promicanja svijesti o potrebi prevencije i edukacije u svrhu podizanja kvalitete života mladih, unapređenja kvalitete života mladih slabijeg imovinskog stanja i mladih s invaliditetom te povećanja razine socijalne uključenosti marginaliziranih skupina. U sferi **obrazovanja i informiranja** postavljeni su ciljevi povećanja razine informiranosti mladih o pitanjima od njihova interesa, povećanja broja i kvalitete neformalnih programa obrazovanja mladih, poboljšanja uvjeta za kvalitetan odabir daljnjeg obrazovanja te upis željenog fakulteta i osiguravanja i promoviranja

mogućnosti stipendija za mlade. Posljednje, vezano uz **zapošljavanje i poduzetništvo**, gradski program za mlade postavlja ciljeve poput promicanja i podizanja poduzetničke kulture i poslovnih kompetencija mladih te povećanja mogućnosti zapošljavanja mladih kroz poticanje rasta opće zapošljivosti mladih i podupiranja zapošljavanja kod lokalnih poslodavaca.

5.3. Analiza dokumenata projektnih i idejnih planova na prostoru bivše vojarne Taborec

Većina navedenih sadržaja koje grad Samobor daje građanima na korištenje vezano je uz prenamjenu prostora u bivšoj vojarni Taborec, a prenamjene pojedinih prostora ne mogu započeti bez projektnih dokumentacija. Najznačajniji projekt, uz izgradnju nove policijske i vatrogasne postaje, na području bivše vojarne je svakako Centar za mlade Bunker, koji se tada još u projektnim dokumentima naziva Centar za mlade "Taborec". Arhitektonski projekt za samoborski centar za mlade izradila je tvrtka Jurcon Projekt d.o.o. iz Zagreba u prosincu 2015.[96] Iz opisa projekta iščitava se da je projektom predviđeno preuređenje prostorije koja je bila bivši vojni restoran, izgrađena 1960. godine kada i cijeli kompleks bivše vojarne "Taborec", i koja se preuređuju u javnu svrhu - centra za mlade. U projektu je navedeno da je zgrada od strane grada Samobora dodijeljena na korištenje Kluba učenika i studenata Samobor,[97] no Centar za mlade nije isključivo dan na upravljanje KUIS-u, već je pod upravom grada Samobora i Pučkog otvorenog učilišta Samobor.
Dalje u tekstu projekta se daje detaljan opis građevine i zatečenog stanja te se navode funkcije pojedinih prostorija unutar zgrade bivšeg vojnog restorana. Tako se navodi kako je najveći prostor bivše kantine danas u funkciji prostora za okupljanje, a prostor bivše kuhinje i pomoćnih prostorija prenamijenjen je u svrhu višenamjenskih prostora poput spremišta i ureda; caffe bara; ulaznog prostora s garderobom i ostalih pomoćnih prostorija u funkciji centra za mlade te prostorija za potrebe vanjskog klizališta koje je izgrađeno odmah pored centra za mlade. Ostatak dokumenta opisuje potrebne sanacijske pothvate na samoj zgradi i u njenoj unutrašnjosti i zaključeno je da se građevina gabaritno neće mijenjati, ali da je potrebno kompletno uređenje eksterijera, pročelja i interijera uz zamjenu svih bitnih instalacija.
Unutar bivše vojarne Taborec, Bunker nije jedini prostor koji je namijenjen mladima, izgrađen je i dječji vrtić, poduzetnički centar Mali Tehnopolis, a planira se i dogradnja Osnovne škole Bogumila Tonija čiji bi se prostori po idejnom planu trebali nalaziti u zgradi

96 Jurcon Projekt d.o.o.: *Glavni projekt: Centar za mlade "Taborec"*, 2015, Zagreb
97 Jurcon Projekt d.o.o.: *Glavni projekt: Centar za mlade "Taborec"*, 2015, Zagreb

preko puta samog centra za mlade. Idejno rješenje rekonstrukcije i dogradnje zgrade za odgoj i obrazovanje izradila je tvrtka Blok A3 d.o.o. iz Zagreba u prosincu 2020. godine.[98] Po dokumentu se može iščitati da je postojeća zgrada unutar kompleksa bivše vojarne Taborec služila također u odgojno-obrazovne svrhe, a planira se prenamijeniti i nadograditi u prostore osnovne škole s pratećim sadržajima.[99] Zgrada se sastoji od prizemlja i dva kata gdje se sveukupno planira smjestiti 20 učionica (4 u prizemlju te 8 po svakom katu). U prizemlju zgrade se planira smjestiti višenamjenske prostorije poput školske blagovaonice i školske kuhinje te se planira nadogradnja prizemlja gdje bi se smjestila dvorana za tjelesni odgoj sa svim popratnim prostorijama (svlačionicama, kupaonicama i kabinetima) i tehnički blok koji bi bio prostorija za tehničko osoblje i strojarnica. Uz nadogradnju dvorane, dogradilo bi se i dodatno stubište s dizalom koje bi povezivalo sve katove zgrade. Radovi se ne bi vršili samo na zgradi, već bi se radovi i dogradnja proširili i na vanjski prostor gdje je planirano osigurati vanjske sportske terene. Zgradu će biti potrebno rekonstruirati i u planu je promijeniti sve bitne instalacije s naglaskom na sustavu grijanja jer on trenutno nije adekvatan za funkciju koja je zgradi namijenjena.

Svi analizirani dokumenti pokazuju koliko se grad Samobor ulaže u infrastrukturu za mlade u svom gradu i koliko pažnje posvećuje upitima, potrebama i željama mladih, no kako to izgleda u praksi najbolje se pokazuje preko provedenih intervjua.

5.4. Polustrukturirani intervju sa predstavnicima Gradske uprave grada Samobora i predstavnicima lokalnih medija

U polustrukturiranom intervjuu sudjelovalo je ukupno 6 sudionika, od čega 4 predstavnika bivše Gradske uprave grada Samobora i 2 predstavnika lokalnih medija. Od predstavnika bivše Gradske uprave grada Samobora u intervjuu su sudjelovali bivša dogradonačelnica grada Samobora, bivši pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti, ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta Samobor i samostalna referentica za rad s mladima. Predstavnici lokalnih medija su dvoje novinara-urednika s lokalne radio stanice Radio Samobor koji prati aktualna zbivanja u gradu Samoboru. U nastavku su tematski prikazani rezultati intervjua.

Kvaliteta života, dostupnost i kvaliteta sadržaja za mlade u gradu Samoboru

98 Blok A3 d.o.o.: *Idejno arhitektonsko rješenje: rekonstrukcija i dogradnja zgrade za odgoj i obrazovanje*, 2020, Zagreb

99 Blok A3 d.o.o.: *Idejno arhitektonsko rješenje: rekonstrukcija i dogradnja zgrade za odgoj i obrazovanje*, 2020, Zagreb

Što se tiče kvalitete života u gradu Samoboru, svi sudionici su istaknuli da su vrlo zadovoljni kvalitetom života u Samoboru i sadržajem koje on nudi, stavljajući naglasak na prednosti života u manjem gradu u usporedbi s ostalim većim gradovima.

> *Pa ja mislim da je kvaliteta života u Samoboru dobra, prvenstveno zato što je to mali grad, grad koji je siguran, a isto tako i razvijen.*
> (novinarka-urednica, Radio Samobor)

> *Što je bitno u jednom gradu je da se osjećaš sigurno, (...) a to Samobor ima.*
> (ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta Samobor)

Samobor konstantno radi na poboljšanju kvalitete života mladih u gradu i sudionici su istaknuli da se najviše radi na promicanju kulturnih i sportskih sadržaja i na uključivanju mladih u društvene aktivnosti u Samoboru i potiču mlade dijeljenjem stipendija.

> *Što se tiče kulturno-sportskog života, samo da kažem, da Pučko učilište, u vrijeme kada nije bilo korone, organizira oko tisuću dvjesto kulturnih događanja godišnje.*
> (bivši pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti)

> *Pa konkretno se radi na poboljšanju života mladih u gradu konstantno svašta nešto.*
> (samostalna referentica za rad s mladima)

Ono što se pokazalo analizom sadržaja dostupnih mladima u gradu Samoboru, mladi Samoborci imaju na raspolaganju zadovoljavajuć broj sportskih sadržaja, a povećava se broj i kulturnih sadržaja iz godine u godinu te se uz to promovira napredovanje i uspjesi u obrazovanju. Tu se pokazao vrlo važan rad Pučkog otvorenog učilišta Samobor koji većinu tih sadržaja mladima i omogućava.

> *(...) što tu se sve nudi za mlade i ono što bih ja rekla, znači, imamo jedan dio koji se odnosi na obrazovanje, cjeloživotno obrazovanje (...) Onda je dio koji se tiče nekakvog umjetničkog razvoja (...) što se tiče nekakvog uživanja u kulturi, tu zaista mislim da imamo jako dobar izbor i za mlade.*
> (ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta Samobor)

Sudionici su istaknuli da Samoboru nedostaje noćni život život za mlade što također odgovara analizi postojećih sadržaja za slobodno vrijeme.

> *Mladi teže više takozvanom noćnom životu u čemu je Samobor mozda manje zastupljen i za izlazak van u noćni život, u disko klubove, mladi pretežiraju gradu Zagrebu.*
> (bivši pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti)

Problem (ne)dostupnsti sadržaja za mlade i prometne povezanosti sa okolnim mjestima

Svi sudionici se slažu da je problem javnog prijevoza najveći problem s kojim se grad Samobor bori. Spominju kako je samostalna povezanost relativno dobra (ako se putuje osobnim automobilom), ali da je povezanost javnim prijevozom, kojega mladi u najvećoj mjeri koriste, jako loša.

> *(...)za sad taj prijevoz ne funkcionira dobro i to već godinama.*
> (novinarka-urednica, Radio Samobor)

Sudionici su također složni oko činjenice da blizina Zagreba jako utječe na stanovnike Samobora i da je ta povezanost dva grada jako bitna, kako za mlade tako i za ostale stanovnike. Mladi Samoborci najviše Zagreb koriste u svrhu obrazovanja, ali i za ispunjenje potreba za sadržajem kojeg Samobor nema, poput noćnog života i veće ponude kazališnih i kino predstava, no zbog loše prometne povezanosti sadržaji u Zagrebu su im teško dostupni. Problem nije samo u povezanosti sa Zagrebom i okolnim mjestima već i cijene javnog prijevoza i taxi prijevoza.

> *Teško je, naravno, imati iste sadržaje kao Zagreb, tako da su posebno možda nezadovoljni onda ti (mladi), ta dobna skupina, sa provođenjem kvalitetnog noćnog života koji oni vrlo vjerojatno smatraju dosadnim (u Samoboru) i tu ne vide neke svoje interese.*
> (bivša dogradonačelnica grada Samobora)

> *Znači naši mladi ako žele ići u izlazak u Zagreb, jer u Samoboru baš nemaju neke prevelike mogućnosti za zabavu što je mnogima prioritet, oni nemaju način da se vrate u Samobor iz Zagreba autobusom nego moraju platit taxi, a taxi do Zagreba je za budžet jednog studenta ili srednjoškolca stvarno previše.*
> (novinar-urednik, Radio Samobor)

Jedan sudionik kao rješenje ističe ponovnu uspostavu željeznice koja bi povezivala Samobor i Zagreb kao jedno od rješenja kako riješiti problem javnog prijevoza u gradu. *Mislim da tu bi željeznica odigrala bitnu ulogu (...) da ide, nema zastoja u koloni, nema prometa, pred sobom nema ništa, doslovce prolazi.* (novinar-urednik, Radio Samobor). Isto je uvršteno i u *Master plan prometnog sustava Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije* (2020) kao jedno od rješenja boljeg povezivanja Samobora sa Zagrebom.

Centar za mlade *Bunker* i uloga gradskih vlasti/lokalnih medija u njegovu uspostavljanju i radu

Sadržaj koji grad Samobor pruža mladima znatno se poboljšao otvaranjem centra za mlade *Bunker* jer je većina zabavnih i kulturnih sadržaja koje Pučko otvoreno učilište Samobor i Klub učenika i studenata Samobor kreiraju za mlade vezana upravo uz Bunker.

> *Bunker je ustrojbena jedinica Pučkog otvorenog učilišta, ima svoj financijski plan, svoja sredstva, međutim ono što je najbitnije za reći je da programe predlažu mladi, i da mladi provode, uz koordinaciju Upravnog odjela za društvene djelatnosti gradonačelnika, ali i Pučkog otvorenog učilišta, da provode sve programe koji se tamo realiziraju.* (bivši pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti)

Ideja centra za mlade u Samoboru postoji jako dugo u svijesti građana jer je 1980-ih godina prošlog stoljeća u gradu Samoboru postojao Samoborski omladinski klub (SOK) koji je bio zadužen za većinu društvenih događanja u Samoboru. *Postojao je Samoborski omladinski klub, to su neke '80.e godine, i to je isto jedna grupa mladih krenula u bivšem prostoru di je nekada bilo rodilište i ambulanta (...) i u tadašnje vrijeme je to bila neka alternativna scena. Tamo je grupa tih kreatora, mijenjali su se ti voditelji, pokušavala ponudit ono što mladi žele, a što u gradu nisu nikako mogli dobit.* (novinar-urednik, Radio Samobor). Zapravo pitanje centra za mlade u Samoboru nikada nije bio problem, već samo pitanje vremena kada će se on ponovno uspostaviti, a za to je bila potrebna infrastruktura. Zato se, kada je grad Samobor dobio bivšu vojarnu Taborec na upravljanje, odmah pokrenula inicijativa unutar Gradske uprave za otvaranjem nekakvog prostora za mlade. *Taj prostor koji je tada bio vojni prostor gdje je nekada bila vojna kuhinja sa blagovaonom, naprosto je ukazivao na to da je to jedan prostor di se može organizirati nešto što bi bilo zgodno za organizaciju koncerata i sl. (...) to je prostor kojem se ne vidi druga svrha nego ga prenamijeniti u takav jedan prostor za mlade.* (bivša dogradonačelnica grada Samobora).

Gradska uprava i grad Samobor unutar Bunkera djeluju samo kao facilitatori događaja, sav sadržaj koji se kreira unutar Bunkera potiče od mladih i od njih se očekuje da budu ti koji djeluju, kreiraju, stvaraju, a ne da dobiju gotov proizvod - bilo u smislu radionica, zabavnih događaja, predavanja ili bilo kakvih drugih sadržaja. Zato je Centar za mlade stavljen pod upravu Pučkog otvorenog učilišta Samobor. *Važno je tu imati jedan siguran i stabilan stup, zato smo htjeli da taj prostor ima jako stabilno upravljanje.* (bivša dogradonačelnica grada Samobora).

Bunker se bazira na formi volonterstva i od mladih želi da se aktivno uključe u život zajednice. *Mislim volonterstvo je inače vani u centrima za mlade osnovni način funkcioniranja. I zapravo onda ono što smo odlučili je da se naš glavni program zove*

"DOPRI – dođi, predloži, izvedi!" – gdje je osnovna ideja da koja god mlada osoba nam dođe i predloži bilo što, da zajedno s njom probamo to i realizirati. (ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta Samobor). Najveći problem, kojeg su istaknuli svi sudionici, jest taj da mladi nisu dovoljno aktivni čak i uz sve mogućnosti i pomoć koju im Bunker, Pučko otvoreno učilište i grad Samobor pružaju i to je problem kojem aktivno traže rješenje.

> *Centar za mlade zapravo funkcionira da mladi dođu, da daju svoje prijedloge, svoje ideje i da ih pokušaju ostvarit što je samostalnije moguće.* (samostalna referentica za rad s mladima)

Gradska politika i mladi - sudjelovanje i suradnja

Svi sudionici su se složili da suradnja s mladima u gradu Samoboru funkcionira dobro i da su grad Samobor i Gradska uprava uvijek otvoreni za rad s mladima.

> *Ne samo sa mladima, nego sa svim građanima Grada Samobora, postoji strukturirani dijalog, mi smo ovdje radi građana i otvoreni smo (...)* (bivši pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti)

> *(...) Ono što se nadam da nekako jesu mladi ubrali tu vibru da mogu doći, da ih nećemo poklopiti i da smo tu da im pomognemo ostvariti što god to su si oni zamislili.* (ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta Samobor)

> *Mi imamo emisiju baš za djecu i za mlade, "Škola života", ona ide svaki drugi ponedjeljak i tu zapravo mi obrađujemo teme koje jesu vezane uz mlade.* (novinarka-urednica, Radio Samobor)

S mladima u gradu Samoboru postoji kontinuirani strukturni dijalog i mladi su uvijek dobrodošli izreći sve svoje ideje i prijedloge, bilo gradskim vlastima ili lokalnim medijima. No, istaknuo se problem neaktivnosti samih mladih bez obzira na sve dane mogućnosti i to je u skladu s općim istraživanjem mladih u Hrvatskoj[100] gdje je spremnost mladih na sudjelovanje u nekonvencionalnim politikama na vrlo niskim razinama i nema inicijative među mladima da se takva slika promijeni. Samo 22% mladih pokazalo je spremnost na sudjelovanje u volonterskim aktivnostima, što je vrlo nizak postotak mladih spremnih na uključivanje u aktivnosti civilnog društva, zapravo mladi su "potpuno podbacili u participaciji u volonterskim aktivnostima i organizacijama civilnog društva."[101]

100 Gvozdanović, Ilišin, i dr., 2018

101 Gvozdanović, Ilišin, i dr., 2018: 45-46

5.5. Polustrukturirani intervju s mladima koji sudjeluju u radu Bunkera i/ili Savjetu mladih grada Samobora

U polustrukturiranom intervjuu sudjelovalo je ukupno troje mladih i svo troje su studenti u dobi od 24 do 26 godina. Sva tri sudionika aktivni su bilo u radu centra za mlade Bunker bilo u Savjetu mladih grada Samobora. U nastavku su tematski prikazani rezultati intervjua provedenih s mladima. Mladi sudionici su u radu navedeni pod kodnim imenom kojeg su sami odabrali zbog zadržavanja anonimnosti.

Kvaliteta života mladih u gradu Samoboru

Kvalitetu života mladih u gradu Samoboru svo troje sudionika ocijenilo je dobrom ocjenom, ali se svo troje više zadržavalo na nedostacima i negativnim stranama života mladih u Samoboru. Svo troje ispitanika je odmah u početku istaknulo Bunker kao pozitivan pomak za poboljšanje kvalitete života mladih u gradu Samoboru.

> *Kvaliteta života u Samoboru je, tak, i dobra i loša.*
> (Brzi, 26)

> *Pa ajmo reć da kad staviš stvari na papir, jesam zadovoljan, imamo sve kaj nam je potrebno, nebitno jesi mlađa ili starija osoba, (...) ali općenito nisam zadovoljan jer na papiru sve izgleda dobro, (...) a ak imaš onak imalo kritičkog mišljenja možeš vidjet da se puno toga radi možda polovično. (...)*
> (Koma, 25)

> *(...) meni je osobno super živjet u Samoboru, sve mi je blizu, što se tiče mladih meni jedino što fali je taj nekakav noćni život.*
> (Tile, 26)

Dvoje ispitanika istaknulo je nedostatak noćnog života kao najveći problem mladih u gradu Samoboru, jedan je istaknuo i problem javnog prijevoza, što ne odudara od provedene analize dostupnih sadržaja za mlade u gradu Samoboru. Jedan ispitanik istaknuo je kao najveći problem nedovoljnu angažiranost za stvarno djelovanje u gradu Samoboru.

Nastajanje centra za mlade *Bunker* - od ideje do realizacije

Kao što su rekli i sudionici predstavnici Gradskih vlasti i lokalnih medija, ideja centra za mlade u gradu Samoboru postoji od davnih dana i mladi se također slažu s tom konstatacijom. Dvoje sudionika navelo je kako su za otvaranje centra za mlade saznali putem društvenih mreža i da su svojevoljno odlučili otići na prezentaciju koja se održavala, dok je jedan sudionik bio aktivni član Savjeta mladih Grada Samobora u vrijeme kada je krenuo

projekt izgradnje Bunkera. Drugo dvoje sudionika su ulaskom u djelovanje unutar Bunkera ušli postepeno i u djelovanje unutar Gradske uprave, tj. Savjeta mladih.

Samu ideju oko realizacije i izgradnje vodili su grad Samobor i Pučko otvoreno učilište Samobor, a mladi su bili zaduženi za pomoć pri organizaciji sadržaja, tj. organizacije samog otvorenja centra za mlade. Tu su najaktivniji bili upravo dvoje sudionika koji su za centar za mlade saznali putem društvenih mreža i pojavili se na prezentacijskom predavanju.

> *Nekakva ta prezentacija je kružila (...) i nas dvojica smo otišli na nju i tamo digli ruku i rekli da bi to voljeli napravit, tj. bavit se s tim.* (Koma, 25)

Činjenica koju su istaknuli i sudionici predstavnici Gradske uprave i lokalnih medija jest neaktivnost mladih, koju su istaknuli i sami mladi sudionici, bila je primjetna i pri samom otvaranju centra za mlade u gradu Samoboru. Čak ni predstavnici Savjeta mladih nisu bili uključeni u organizaciju sadržaja u Bunkeru.

> *Znači Savjet mladih je savjetodavno tijelo Gradskog vijeća (...) to je više aktivizam mladih da iniciramo neke promjene, da govorimo o tome što je problem, što bi trebali promijeniti, organiziranje nekakvih okruglih stolova, tribina, nešto u tom smislu.* (Brzi, 26)

> *(...) s tim da ti on (Savjet mladih) nije ni udruga, to je javno gradsko tijelo koje je zapravo dosta ograničeno u svom djelovanju, ja sam se uvjerio sad otkad sam član.* (Koma, 25)

Primjećuje se nedostatak komunikacije između mladih Samoboraca i Savjeta mladih grada Samobora jer mladi nisu dovoljno informirani oko toga što Savjet mladih zapravo jest i koje su njihove mogućnosti i ovlasti. To je utjecalo i na suradnju između njih i mladih koji su djelovali u kreiranja sadržaja u Bunkeru, točnije - na manjak suradnje između mladih, umjesto da se takav odnos promovira i potiče.

Rad unutar centra i njegov doprinos i značaj za mlade u Gradu Samoboru - kako su život i izlasci mladih Samoboraca izgledali prije i nakon *Bunkera*

Rad unutar Centra za mlade Bunkera najviše se odnosi na pojedince, tj. projekte pojedinaca, a ne toliko na projekte udruga. Već spomenuti problem nedostatka udruga najviše je na vidjelo došao otvaranjem Bunkera kad je isti sadržajem trebalo i popuniti. U drugim gradovima u Hrvatskoj situacija je uvijek takva da udruge mladih traže svoj prostor, takav slučaj je u Zaprešiću, Karlovcu, Lepoglavi, gdje su udruge mladih aktivne i provode razne

sadržaje na načine koje mogu, bez adekvatne infrastrukture. Grad Samobor nije na konkretnu inicijativu udruga mladih otvarao prostor specifično za njih, već za sve mlade Samoborce u nadi da će oni sami time biti potaknuti na djelovanje.

> *Što se tiče samog Bunkera, nitko nema takav prostor u cijeloj Hrvatskoj.* (Brzi, 26)

Samo dvoje sudionika koje djeluju unutar centra za mlade Bunker znaju kako proces kreiranja sadržaja funkcionira jer su sami u tome sudjelovali, a funkcionira na volonterskom principu da se dođe s idejom i da mladi onda samostalno tu ideju i realiziraju. Predstavnici Gradskih vlasti istaknuli su kako su oni uvijek dostupni mladima i njima na pomoći kad god im nešto zatreba, no predstavnici mladih koji su djelovali u radu Bunkera ističu da to i nije baš slučaj. Kažu kako je samostalnost u kreiranju sadržaja dvosjekli mač, dok neki to shvaćaju kao izazov, drugi se povuku i ne žele djelovati. To je i u skladu s istraživanjem mladih u Hrvatskoj (2018) gdje se ustanovilo da su mladi u manjoj mjeri voljni sudjelovati i biti proaktivno angažirani u zajednici.
Svi sudionici su se složili da centar za mlade Bunker puno znači za mlade u gradu Samoboru i da je dobra stvar što su mladi napokon dobili prostor gdje mogu djelovati. Kao najveći problem ističu neaktivnost mladih i teško promicanje svijesti i informiranosti među mladima o tome kakve su njihove mogućnosti i što sve mogu postići svojom angažiranošću. Jedan sudionik je istaknuo da bi najbolje bilo svijest o centru za mlade graditi "od malih nogu" kako bi kasnije kroz odrastanje bili svjesni tog prostora i mogućnosti kojeg on pruža pa će biti spremniji i na djelovanje. Drugi sudionik je, pak, istaknuo kako je teško promijeniti svijest mladih koji su stariji i koji su odrastali u drugačijim uvjetima i da je nerealno očekivati da se mladi koji su i do sada bili neaktivni - da odjednom postanu aktivni bilo u Bunkeru ili u gradu Samoboru općenito. Također, svo troje sudionika smatra da Pučko otvoreno učilište ne bi trebalo većinski upravljati centrom za mlade, već da bi se centar trebao prepustiti mladima na upravljanje, no jedan sudionik ističe kako upravljanje grada Samobora centrom za mlade nije toliko loše zbog financiranja sadržaja. Jedan sudionik je također istaknuo kako se unutar centra za mlade ne bi trebali održavati nikakvi drugi sadržaji osim onih koji su vezani uz mlade, a što je praksa zbog neispunjenog prostora koji, u manjku sadržaja, stoji prazan.

> *Pa evo, ja bi stavio udrugu mladih da vodi ovaj centar.* (Tile, 26)

Znači Grad Samobor u tom trenutku kad će mladi vodit centar za mlade u čim većoj samostalnosti, tad će moć reć da su napravili svoje.
(Koma, 25)

Život i izlasci mladih se nije uvelike promijenio otvaranjem Bunkera, samo ga je doveo na jednu novu razinu i pružio mladima sadržaj koji im do tada nije bio lako dostupan, no mladi i dalje svoje neke potrebe za zabavnim i kulturnim sadržajem ispunjavaju u Zagrebu. Ono što je najznačajnije jest da su mladi Samoborci dobili svoj prostor na korištenje i da imaju mogućnost svoje potrebe ispunjavati i u vlastitim gradu. Problem koji sudionici ističu je taj da se mladi najviše okreću isključivo zabavnom sadržaju, a trebalo bi ih potaknuti na sudjelovanje i u onom kulturnom, obrazovnom ili bilo kakvom drugom.

Njegov (Bunkerov) *razlog postojanja mora biti općenito unaprijedit život mladih i unaprijedit kvalitetu života mladih u Samoboru, a za mlade Samoborce su to tulumi, dobri provodi. Nije jedino, nije što može – Bunker ne smije biti samo to.*
(Koma, 25)

Ideje i planovi za budućnost te suradnja s gradskim vlastima

Svi sudionici su istaknuli kako bi voljeli da grad Samobor realizira plan o pokretanju veleučilišta i/ili sveučilišta u gradu Samoboru. *Da, veleučilište mislim da je stvarno dobar korak naprijed.* (Koma, 25) Istaknuli su i kako oni kao mladi najviše teže poboljšanju zabavnog sadržaja za mlade u gradu Samoboru, ali da naglasak ne smije biti samo na tome, nego da se mora poticati i razvitak obrazovnih, kulturnih i sportskih sadržaja. Jedan sudionik je istaknuo kako ga najviše veseli što grad Samobor planira otvoriti javni natječaj za sve mlade Samoborce na kojeg se mogu javiti sa svojim idejama, bilo da su zabavnog, kulturnog ili poduzetničkog karaktera, i najbolje projekte će grad Samobor financirati i dati potrebna sredstva za ispunjenje ideja, što je dodatni poticaj za mlade u gradu Samoboru da se uključe u javno društveno djelovanje u vlastitom gradu.

Svi sudionici su otvoreni za suradnju s gradskim vlastima grada Samobora i smatraju da je grad Samobor vrlo otvoren i za suradnju s mladima. Kao problem su istaknuli nedovoljnu informiranost mladih oko svojih mogućnosti i premalu angažiranost da krenu u realizaciju svojih ideja, kažu da je grad Samobor uvijek spreman pomoći i surađivati s mladima i žele da se mladi sve više uključuju u društvena djelovanja unutar grada.

Grad sve omogućava, za to im se stvarno treba skinut kapa, dosta su hrabri kaj rade tak nešto.
(Koma, 25)

Slušaju, samo je problem realizacije svih tih nekakvih projekata. (...) I opet, problem je tu da mladi opet nedovoljno ukazuju na te neke probleme koji ih muče, ali grad ko grad mislim da osluškuje dobro potrebe mladih ljudi.
(Brzi, 26)

Općenito gledajući, rezultati intervjua slažu se sa studijom Sviršić-Gotovac i Zlatar iz 2015. godine u pogledu kvalitete života u Samoboru koji se vežu uz zadovoljstvo kvalitetom života gdje su svi sudionici istaknuli da su najviše zadovoljni blizinom svih potrebnih sadržaja te sigurnosti koju pruža mali grad u odnosu na velegrad, a kao najveći nedostatak ispitanici su istaknuli problem javnog prijevoza i prometne povezanosti što se također poklapa s rezultatima navedene studije. Što se tiče kvalitete života mladih u gradu kao najveći problemi, uz javni prijevoz, u intervjuima su se istaknuli i nedostatak noćnog života i nemogućnost visokog obrazovanja u vlastitom gradu i zbog toga mladi Samoborci u većini gravitiraju prema Zagrebu.
Istaknuo se i problem koji se odnosi na neaktivnost mladih za djelovanje i uključivanje u rad lokalne zajednice. "Sva dosadašnja istraživanja mladih u Hrvatskoj pokazuju kako je njihova politička participacija vrlo slaba, a nije znatno povoljnija situacija ni s participacijom u nepolitičkim organizacijama i udrugama."[102] Ta činjenica poklapa se i sa općim istraživanjem mladih u Hrvatskoj (2018) gdje je spremnost mladih na sudjelovanje u nekonvencionalnim politikama na vrlo niskim razinama i nema inicijative među mladima da se takva slika promijeni. Sukladno tome, kroz intervjue se pokazalo da u Samoboru kronično nedostaje i udruga mladih koje bi bile aktivne i zagovarale aktivnost mladih u gradu Samoboru, dok u drugim gradovima Zagrebačke županije postoje udruge mladih u većem broju (primjerice Udruga CeZaM Zaprešić u Zaprešiću, Udruga studenata grada Velike Gorice "VG Student" i Gorički klub mladih u Velikoj Gorici te Svetonedeljska udruga mladih "Svenum") U Samoboru službeno postoji samo jedna udruga za mlade i to je Pozitiva Samobor koja se primarno bavi edukativnim sadržajima. Postoji i Klub učenika i studenata Samobor (KUIS) koji je zadužen za zabavni program mladih i oni se vežu uz novootvoreni centar za mlade Bunker. Nažalost, uz sve napore gradskih vlasti grada Samobora da potaknu mlade na aktivno sudjelovanje, još uvijek nisu našli rješenje za ovaj problem, a ni sami mladi koji su aktivni unutar lokalne zajednice ne nalaze načina kako privući ostale mlade Samoborce da im se pridruže u većem broju.

102 Bouillet, 2006:252

6. Rasprava o rezultatima

Na kraju intervjua svim sudionicima bilo je postavljeno isto pitanje - postaje li Samobor grad po mjeri mladih? Sedam ispitanika se složilo da je Samobor na dobrom putu da postane grad po mjeri mladih, ali da je to nešto na čemu se treba konstantno raditi - bilo od strane mladih bilo od strane gradskih vlasti, dok je jedan sudionik rekao da nema izraženo mišljenje po tom pitanju.

Istraživanje je pokazalo da grad Samobor posjeduje dovoljno sadržaja za korištenje slobodnog vremena, sportskih i kulturnih sadržaja te obrazovnih institucija. Na temelju provedene prostorne analize sadržaja za mlade utvrdilo se da grad Samobor udovoljava većini potreba građana, pa tako i mladih, uz neke nedostatke poput manjka noćnih klubova. Obrazovne mogućnosti su raznolike, pogotovo u odabiru srednje škole; za provođenje slobodnog vremena mladi imaju mogućnost pohađanja velikog broja sportskih aktivnosti; postoje čak dva kina, te na raspolaganju imaju mnogobrojne gradske kafiće i javne zelene površine. No, uočio se nedostatak kulturnih aktivnosti, poput nedostatka kazališta. Utvrdilo se da mladi Samoborci svoje potrebe koje ne mogu ispuniti u vlastitom gradu, u najvećem broju ispunjavaju u gradu Zagrebu. Tu se kao najveći problem građana grada Samobora istaknuo javni prijevoz što je u skladu s velikim istraživanjem prometnog sustava Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije gdje se pokazalo da grad Samobor ima najmanji udio prigradskih linija.[103] Za jedan manji grad koji je po udaljenosti vrlo blizu glavnoga grada, Samobor ima jako lošu povezanost sa istim. Samoborcima je tako vrlo ograničena motilnost, teško im je održavati veze sa Zagrebom i Zagrepčanima sve dok ovise o javnom prijevozu.

Slični problemi su se istaknuli i kroz intervjue gdje su sugovornici istaknuli nezadovoljstvo konkretnim mjestima za noćne izlaske. Samobor kao grad ima velik broj kafića i zelenih površina za provođenje slobodnog vremena mladih, ali nema klubova gdje mladi mogu izlaziti, što je pokazala prostorna analiza sadržaja dostupnog mladima, pa su primorani noćni život tražiti u drugim okolnim gradovima (najčešće u Zagrebu i Svetoj Nedelji). Prema istraživanju Ilišin (2006) istaknuto je kako je to jedan od primarnih načina provođenja slobodnog vremena mladih osoba (izlasci u disco-klubove i kafiće te odlasci na tulume i općenito druženje s prijateljima) i ono podrazumijeva veću urbaniziranost sredine, što se

103 Prskalo, 2020

odnosi na grad Samobor. Situacija se na prvu čini kao da se mijenja otvaranjem centra za mlade Bunkera, ali on ne rješava sve probleme mladih Samoboraca. Prenamjena bivše vojne kantine u centar za mlade jedna je od brojnih prenamjena na prostoru bivše vojarne Taborec i ona je najznačajnija vezano uz mlade. Grad Samobor uložio je velik broj sredstava u infrastrukturu na tom prostoru i odlučio sve zgrade prenamijeniti za građane te se može reći da je to jedan od najboljih primjera prenamjene bivših vojnih objekata u Hrvatskoj. Život i navike mladih nisu se tako drastično promijenili otvaranjem centra za mlade Bunkera, mladi su samo dobili dio dodatnih sadržaja u vlastitom gradu koje do sada nisu imali ni mogli koristiti, no i to je na vidjelo iznijelo novi niz problema. Kroz intervjue se pokazalo nezadovoljstvo mladih koji djeluju unutar Bunkera zbog činjenice da se mladi Samoborci najviše okreću zabavnom sadržaju, dok onaj kulturni i edukativni program većinski zanemaruju, a centar za mlade ne bi trebao težiti tome da bude na razini disco-kluba i da zabavni sadržaj postane jedino što mladima može ponuditi. Rezultati intervjua su također pokazali da, iako je to pozitivan korak naprijed, teško da će ostati održivo ako se sami mladi aktivno ne uključe u djelovanje rada centra. Kako je to površinom najveći centar za mlade u Hrvatskoj, nameće se pitanje njegove ekonomske održivosti u budućnosti. Za zajednicu mladih takav prostor je jako važan simbolično, ali ako prostor "zjapi prazan" od njega nema nikakve koristi. Kako je grad Samobor jedini financijer svih događanja unutar centra za mlade, pitanje je koliko će biti isplativo u skorijoj budućnosti održavati takav mlaki pogon na životu. Centar za mlade može biti održiv jedino ako su mladi kontinuirano i u velikom broju aktivni, što za sada nije slučaj u Samoboru. Jedan ispitanik istaknuo je kako se takav rad s mladima treba početi implementirati od najranijih dana - od vrtićke i osnovnoškolske dobi - kako bi se mogla razviti generacija savjesnih i aktivnih mladih ljudi, dok drugi ispitanik ističe kako je teško očekivati nagle promjene u današnjim generacijama mladih jer su oni već razvijeni ljudi koji djeluju po nekim svojim osobnim nahođenjima. Uz neaktivnost mladih, rezultati intervjua iznijeli su na vidjelo i nedovoljnu informiranost mladih te nedostatak udruga mladih. Iako predstavnici bivše gradske vlasti tvrde da su mlade jako dobro upoznali sa samim konceptom centra za mlade i što bi on trebao biti i značiti u Samoboru, mladi Samoborci nisu pokazali preveliku inicijativu sudjelovati, osim izdvojene šačice ljudi preko kojih Bunker živi i danas. To se pokazalo i kroz intervjue mladih koji sudjeluju u radu unutar centra za mlade i/ili Savjeta mladih gdje se primjetila općenita nedovoljna razina komunikacije između mladih samih. Uočava se da nema strukturne komunikacije između Savjeta mladih grada Samobora i gradskih udruga mladih (prvenstveno Kluba učenika i studenata Samobora), a oni bi prvi trebali zajedno više surađivati jer i jedni i drugi rade u

interesu mladih tako da bi primarni zadatak aktivnim mladim Samoborcima trebao biti uspostavljanje međusobnog strukturnog dijaloga i suradnje.

Što se tiče rada unutar samog Bunkera, rezultati intervjua pokazali su da on ovisi o idejama i projektima pojedinaca i o projektima kreiranih od strane Pučkog otvorenog učilišta Samobor. Pokazalo se da problem nastaje kod same realizacije projekata od strane mladih gdje ispitanici ističu da sloboda u organizaciji zapravo odbija mlade od sudjelovanja jer se većina ne želi u tolikoj mjeri angažirati i trošiti svoje vrijeme na organizaciju vlastitih projekata već se očekuje da se sve odradi za njih, što je pak samo dublji dio problema vezanog uz neaktivnost mladih. Kontradiktorno tome, svi sugovornici su istaknuli da ne žele da centrom za mlade upravlja Pučko otvoreno učilište nego da se on prepusti na upravljanje mladima. Kako i u kojoj mjeri bi to bilo izvedivo, nitko nije znao dati odgovor, ali u ovom stadiju rada centra to nebi bilo ni ekonomski ni sadržajno održivo. Isto kao i sa upravljanjem, očekuje se da sav sadržaj koji se organizira unutar Bunkera treba biti za mlade i namijenjen mladima, a ne da Pučko otvoreno učilište taj prostor koristi i za organiziranje drugih sadržaja koji nemaju veze sa mladima, što su mladi ispitanici istaknuli da je česta praksa zbog neispunjenog prostora i sa čime se ne slažu, no u nedostatku dovoljnog broja sadržaja za mlade, prostor se nekako mora ispuniti. U takvim situacijama kao na primjeru samoborskog Bunkera, nažalost će uvijek prevladati ekonomska održivost nad društvenim značenjem.

Što se tiče ostalih sadržaja, kroz intervjue se pokazalo da mladi sudionici najviše pozdravljaju plan o pokretanju veleučilišta i/ili sveučilišta u Samoboru i da se nadaju da će se taj plan realizirati jer to ističu kao jednu bitnu stavku koja fali mladima u Samoboru. Sa istim se slaže i bivša gradska uprava koja je počela raditi na idejnim projektima oko osnivanja veleučilišta u Samoboru. To bi u budućnosti moglo riješiti dio problema mladih Samoboraca i omogućiti im nastavak obrazovanja u vlastitom gradu. Uz veleučilišta i/ili sveučilište, istraživanje je pokazalo da Samoboru nedostaju bazeni, ali to je općenito stavka koja bi pridonijela boljitku svih Samoboraca i Samoborki, ne samo mladih.

Kako bi Samobor postao grad po mjeri mladih, prvo se trebaju riješiti gorući problemi koji utječu na sve građane, a tek onda se treba pozabaviti svakom skupinom građana pojedinačno. Otvaranjem centra za mlade nije se riješio problem neaktivnosti mladih, samo ga je produbio, tj. problem je postao još očitiji nego je bio prije otvaranja centra. Taj problem nije nešto što se javlja samo u Samoboru, već je isto problem i u ostalim gradovima diljem Hrvatske - neaktivnost mladih u današnje vrijeme sve više postaje društvena činjenica. Ono po čemu se Samobor razlikuje od ostalih gradova zagrebačkog prstena jest po tome što ima prostor centra

za mlade, a ne posjeduje dovoljno udruga mladih koje bi ga ispunjavale sadržajem, dok ostali gradovi posjeduju udruge i vape za vlastitim prostorom. Dugoročno rješenje ovog problema se ne nazire, sve dok se mladi ne odluče aktivno sudjelovati u sadržajima koji su im dostupni. Rješenje nije ni prepuštanje centra na korištenje mladima jer je prostor prevelik i mladi ga financijski nebi mogli samostalno održavati. Stvorio se tako jedan začarani krug za kojeg će trebati godine i godine aktivnog rada s mladima i mladih samih da ga se prekine i da Samobor zaživi u punom sjaju kao grad koji stvarno mladima može pružiti dovoljno da zaista postane grad po mjeri mladih.

7. Zaključak

Na temelju provedenog istraživanja dobio se osnovni uvid vezan uz rad centra za mlade Bunker te analiza djelovanja ključnih političkih aktera u prenamjeni dijela bivše vojarne Taborec u Samoboru u najveći centar za mlade u Hrvatskoj i utjecaj te odluke na promjenu društvene infrastrukture namijenjene mladima i kvalitetu života u gradu Samoboru. Otvaranje centra za mlade u Samoboru bilo je ispunjenje samo jedne od potreba mladih, ali ono je na vidjelo samo iznijelo novi niz problema jer se ispostavilo da je vrlo mala šačica mladih koji su zaista voljni biti aktivni unutar centra za mlade kako bi doprinijeli boljitku kvalitete života za ostale mlade Samoborce. "Politički akteri i organizacije civilnog društva trebale bi stvoriti odgovarajući prostor za veći javni angažman mladih uz ciljano obraćanje mladima na način koji bi ih motivirao za veće sudjelovanje u ostavrivanju i njihovih i društvenih potreba i interesa."[104] No, iako ta činjenica stoji i grad Samobor se očito vodio istim nahođenjima, nedostatak udruga mladih i neaktivnost mladih, sadržajem neispunjen prostor najvećeg centra za mlade u Hrvatskoj, pitanje ekonomske održivosti i isplativosti, sve su novi problemi s kojima se grad Samobor i mladi Samoborci moraju suočiti i naći adekvatna rješenja. Ono pozitivno što je iz toga proizašlo jest što se oživio rubni dio grada uređenjem prostora bivše vojarne. Taj prostor ima puno potencijala i dobar je primjer kako bi i ostali gradovi trebali postupati s bivšim vojnim objektima - prenamijeniti ih u objekte javne i društvene svrhe.

S obzirom na mali broj sugovornika i na specifičnu skupinu mladih (aktivnih mladih koji djeluju unutar lokalne zajednice) istraživanje je indikativno i ne mogu se donositi ozbiljniji zaključci oko utjecaja centra za mlade Bunkera na mlade Samoborce. Istraživanje bi svakako trebalo proširiti na veći broj mladih, onih aktivnih i neaktivnih, kako bi se dobio konkretan uvid u kvalitetu života mladih Samoboraca te na rješavanje tekućih problema, prvenstveno na

104 Gvozdanović, Ilišin, i dr., 2018: 66

poboljšanje javnog prijevoza i uključivanje što više mladih u aktivan rad unutar zajednice. Stoga predlažemo kvantitativno istraživanje koje bi obuhvatilo sveukupnu populaciju mladih Samoboraca pomoću kojeg bi se onda stekao širi uvid u probleme, potrebe i želje mladih, te uvid u probleme oko motivacije za djelovanje pomoću kojih bi onda i Gradska uprava grada Samobora i udruge mladih u Samoboru mogle stvarati strategije za bolje uključivanje mladih u aktivnosti unutar lokalne zajednice i centra za mlade Bunkera.

8. Literatura i izvori

Blok A3 d.o.o.: *Idejno arhitektonsko rješenje: rekonstrukcija i dogradnja zgrade za odgoj i obrazovanje*, 2020, Zagreb

Bouillet, D. (2006). Kvaliteta života mladih: odgovornost zajednice i/ili obitelji. U: Ilišin, V. : Mladi između želja i mogućnosti: položaj, problemi i potrebe mladih Zagrebačke županije. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb (2006): 27-92.

Čaldarović, O., & Šarinić, J. (2014). *Suvremena sociologija grada: od" nove urbane sociologije" do suvremene" sociologije urbanog"*. Naklada Jesenski i Turk.

Dubois, Y., Ravalet, E., Vincent-Geslin, S., & Kaufmann, V. (2015). Motility and high mobility. In *High Mobility in Europe* (pp. 101-128). Palgrave Macmillan, London.

Gvozdanović, A., Ilišin, V., Adamović, M., Potočnik, D., Baketa, N., & Kovačić, M. (2019). Istraživanje mladih u Hrvatskoj 2018./2019.

Ilišin, V. (2003). Politička participacija mladih i politika prema mladima: Hrvatska u europskom kontekstu. *Politička misao: časopis za politologiju*, *40*(3), 37-57.

Ilišin, V., & Spajić Vrkaš, V. (2017). *Generacija osujećenih: mladi u Hrvatskoj na početku 21. stoljeća* (No. 40). Institut za društvena istraživanja.

Ilišin, V., & Spajić-Vrkaš, V. (2015). Potrebe, problemi i potencijali mladih u Hrvatskoj (istraživački izvještaj). *Zagreb: Ministarstvo socijalne politike i mladih*.

Jurcon Projekt d.o.o.: *Glavni projekt: Centar za mlade "Taborec"*, 2015, Zagreb

Karajić, N. (1992). Važnost pojedinih komponenata kvalitete života. *Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline*, *1*(4), 485-499.

Kaufmann, V., Bergman, M. M., & Joye, D. (2004). Motility: mobility as capital. *International journal of urban and regional research*, *28*(4), 745-756.

Kardov, K. (2014). Prenamjena vojnih nekretnina u Hrvatskoj: uvod u studije slučaja. *Kome propadaju bivše vojne nekretnine*, 47-53.

Knežević, L., & Rogoznica, N. (2014). *Kome propadaju bivše vojne nekretnine? Iskustva prenamjene u Hrvatskoj*. Centar za mirovne studije, Zavod za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Krizmanić, M. i Kolesarić, V. (1989). Primijenjena psihologija. 1989; 10: 179-184.

Paolini, G., Horváth, A., & Motiejūnaitė, A. (2018). Situation of young people in the European Union Commission. *Brussels: EC*.

Potočnik, D., & Adamović, M. (2018). Iskustvo migracije i planirani odlasci mladih iz Hrvatske. *Friedrich-Ebert-Stiftung (2018), dostupno na: http://www.fes-croatia. org/fileadmin/user_upload/Migracije_mladih_WEB_verzija. pdf*, *9*(2018), 26.

Svirčić Gotovac, A., Zlatar, J. (2015). Kvaliteta života u novostambenim naseljima i lokacijama u zagrebačkoj mreži naselja. Zagreb: Institut za društvena istraţivanja u Zagrebu.

Tully, C., & Alfaraz, C. (2017). Youth and mobility: The lifestyle of the new generation as an indicator of a multi-local everyday life. *Applied Mobilities*, *2*(2), 182-198.

Vuletić, G., & Mujkić, A. (2002). Što čini osobnu kvalitetu života: Studija na uzorku Hrvatske gradske populacije. *Liječnički vjesnik*, *124*(2), 64-70.

Izvori:

Autokarta Hrvatske: udaljenosti, preuzeto s: https://www.auto-karta-hrvatske.com/udaljenosti/ (31.08.2021.)

Bunker. Preuzeto s: https://www.facebook.com/bunker.samobor/ (18.1.2022.)

Državni zavod za statistiku (2011). Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, Popis 2011. Preuzeto s https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zup01.html (31.08.2021.)

Državni zavod za statistiku (2013). Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011. Stanovništvo prema spolu i starosti. Preuzeto s https://www.dzs.hr/ (31.8.2021.)

Geoportal.zagreb.hr. Javni i društveni sadržaji. preuzeto s: https://geoportal.zagreb.hr/Karta?tk=5 (01.02.2022.)

Geoportal.zagreb.hr. Kulturni sadržaji. preuzeto s: https://geoportal.zagreb.hr/Karta?tk=5 (01.02.2022.)

Geoportal.zagreb.hr. Sport i rekreacija. preuzeto s: https://geoportal.zagreb.hr/Karta?tk=5 (01.02.2022.)

Google maps. Preuzeto s https://www.google.com/maps (31.08.2022.)

KUIS Samobor, preuzeto s: https://www.facebook.com/kuis.samobor/about/?ref=page_internal (18.1.2022)

Pozitiva Samobor. O nama. https://www.pozitivasamobor.hr/en/ (01.02.2022.)

Radio Samobor: Povezivanje Samobora i Svete Nedelje biciklističkim rutama https://www.radiosamobor.hr/2021/08/21/povezivanje-samobora-i-svete-nedelje-biciklistickim-rutama/ (01.02.2022.)

Samobor.hr: *Bunker*. Info i kontakti. preuzeto s: https://www.samobor.hr/bunker/info-i-kontakti-c132 (18.1.2022.)

Samobor.hr: *Bunker.* Kreiranje programa Bunker. Preuzeto s: https://www.samobor.hr/bunker/kreiranje-programa-bunker-n6254 (18.01.2022.)

Samobor.hr: *Mali Tehnopolis Samobor*, preuzeto s: https://www.samobor.hr/grad/mali-tehnopolis-samobor-c361 (31.08.2021.)

Samobor.hr: *Nacrt gradskog programa djelovanja za mlade grada Samobora za razdoblje od 2019. do 2023. godine* (2019), preuzeto s: https://www.samobor.hr/dokumenti?catId=364 (31.08.2021.)

Samobor.hr: *Samoborska vojarna - primjer svima!* (2017), preuzeto s: https://www.samobor.hr/grad/samoborska-vojarna-primjer-svima-n78 (18.1.2022.)

Samobor.hr: *Savjet mladih*. Preuzeto s: https://www.samobor.hr/grad/savjet-mladih-c86 (18.01.2022.)

Samoborček.hr: Vozni red, link: https://www.samoborcek.hr/samobor-zagreb/ (pristup stranici 31.08.2021.)

Srednja strukovna škola Samobor.https://www.strukovnasamobor.com/%C5%A1kola/povijest (01.02.2022.)

Zagrebačka županija.hr. Master plan prometnog sustava Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije. (2020.) Preuzeto s: https://www.zagrebacka-zupanija.hr/media/filer_public/13/a4/13a486f1-ef23-4542-9021-102d4af87591/master_plan_prometnog_sustava_grada_zagreba_zagrebacke_zupanije_i_krapisnko-zagorske_zupanije.pdf (31.08.2021.)

Prilozi

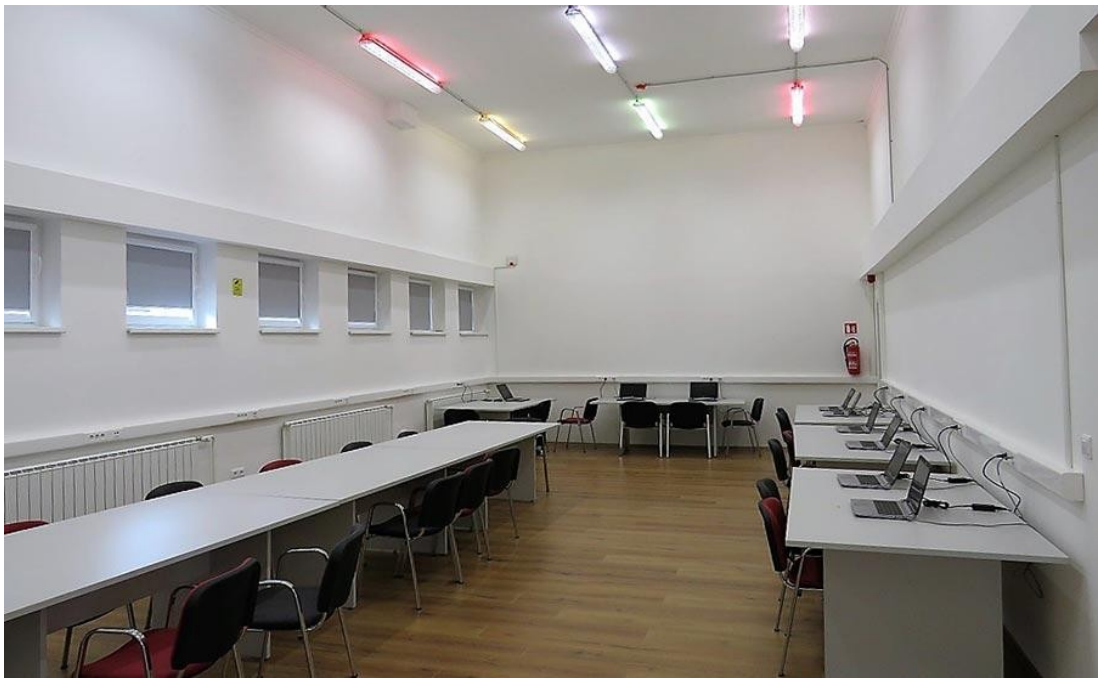
Prilog 1. Centar za mlade Bunker

Slika 1. Bunker - “Chill out” zona, “Fun” zona, dvorana za razna događanja (Izvor: Samobor.hr: Bunker, preuzeto s: https://www.samobor.hr/grad/grad-samobor-dobio-novi-centar-za-mlade-bunker-n188, 21.06.2022.)

Slika 2. Bunker - “Art room” (Izvor: vlastita fotografija)

Slika 3. Bunker - “Study room” (Izvor: Glasnik SSN, preuzeto s: http://www.samoborskiglasnik.net/zariste.asp?datum=20170426&tempg=2017, 21.06.2022.)

Prilog 2. Indikatori kvalitete života mladih.

EU YOUTH INDICATORS DASHBOARD		
0.1 Child population		
0.2. Youth population		
0.3. The ratio of young people in the total population		
0.4. Mean age of young people leaving the parental household		
1. EDUCATION AND TRAINING		
1.1. Early leavers from education and training		
1.2. Low achievers	Reading	
	Maths	
	Science	
1.3. Tertiary education attainment		
1.4. Young people (20-24) having completed at least upper secondary education		
1.5. Learning at least two foreign languages		
2. EMPLOYMENT AND ENTREPRENEURSHIP		
2.1. Youth unemployment		
2.1.1. Youth unemployment rate		
2.1.2. Long-term youth unemployment rate		
2.2. Youth unemployment ratio		
2.3. Self-employed youth		
2.4. Young people who would like to set up their own business		
2.5. Young employees with a temporary contract		
3. HEALTH AND WELL-BEING		
3.1. Regular smokers		
3.2. Obesity		
3.3. Drunkness past 30 days		
3.4. Cause of death of young people - suicide		
3.5. Psychological distress		
3.6. Injuries: road traffic: self-reported incidences		
3.7. Use of illicit drugs		
4. SOCIAL INCLUSION		
4.1. At-risk-of-poverty or exclusion rate	4.1.1. For children (<18) compared to total population	
	4.1.2. For young people (18-24) compared to total population	
4.2. At-risk-of-poverty rate	4.2.1. For children (<18) compared to total population	
	4.2.2. For young people (18-24) compared to total population	
4.3. Severe Material deprivation rate	4.3.1. For children (<18) compared to total population	
	4.3.2. For young people (18-24) compared to total population	
4.4. Living in households with very low work intensity	4.4.1. For children (<18) compared to total population	
	4.4.2. For young people (18-24) compared to total population	
4.5. Self-reported unmet need for medical care for young people (18-24) compared to total population		
4.6. Young people not in employment, education or training (NEET)		
5. CREATIVITY AND CULTURE		
5.1. Participating in amateur artistic activities		
5.2. Participation in cultural activities		
5.3. Participation in sports clubs, leisure time or youth clubs/organisations or cultural organisations		
6. PARTICIPATION		
6.1. Young people's participation in political organisations/party or community/ environmentally-oriented organisations		
6.2. Participation of young people in political elections at local, regional, national or EU level		
6.3. Young people 18-30 who got elected into the European Parliament		
6.4. Young people who use internet for interaction with public authorities		
6.5. Young people using internet for accessing or posting opinions on websites (e.g. blogs, social networks, etc.) for discussing civic and political issues (in the last three months).		
7. VOLUNTARY ACTIVITIES		
7.1. Young people's participation in organised voluntary activities		
7.2. Share of young people participating in organised voluntary activities aimed at improving their local community		
7.3. Share of young people who have stayed abroad for the purpose of volunteering		
7.4. Formal recognition of participation in voluntary activities		
8. YOUTH AND THE WORLD		
8.1. Young people's participation in organisations active in the domains of global climate change/global warming, global development or human rights		
8.2. Participation of young people in activities or projects aimed at fostering cooperation with youth from other continents		

Tablica 1. Indikatori kvalitete života mladih. (Preuzeto s Paolini, G., Horváth, A., & Motiejūnaitė, A. (2018). Situation of young people in the European Union Commission. *Brussels: EC*. 160-161)

Prilog 3. Protokoli intervjua.

PROTOKOL POLUSTRUKTURIRANOG INTERVJUA

Tema: Postaje li Samobor grad po mjeri mladih? Samoborski Bunker kao primjer dobre prakse prenamjene bivših vojnih objekata

Predviđeno trajanje intervjua: 45 minuta

Dva tipa sugovornika: predstavnici grada Samobora i gradske uprave i predstavnici medija (Radio Samobor)

Datum:

Početak intervjua:

Kraj intervjua:

Informirani pristanak:

Prije početka snimanja, htjela bih vam se zahvaliti na sudjelovanju u istraživanju i na izdvojenom vremenu. (početak snimanja) Prije nego što krenemo sa samim intervjuom zamolila bih vas da mi odgovorite na sljedeća pitanja:

Pristajete li na sudjelovanje u istraživanju?

Jeste li suglasni sa svim elementima koji su navedeni u informiranom pristanku, tj. izjavi istraživačice?

1.Intervjui s predstavnicima grada Samobora i gradske uprave

KVALITETA ŽIVOTA - DOSTUPNOST I KVALITETA SADRŽAJA ZA MLADE

1.Što biste istaknuli kao najvažnije pozitivne, a što negativne karakteristike života u Samoboru? Kako procjenjujete kvalitetu života u Samoboru s obzirom na Vašu funkciju i osobno?

2. Kako se i što se konkretno radi i poduzima na poboljšanju uvjeta života, s naglaskom na mlade? Koje sadržaje Samobor nudi u odnosu na, recimo, Zagreb, a koji bi bi bili interesantni mladima?

BLIZINA METROPOLE - PROBLEM PROMETNE POVEZANOSTI

1.Kako blizina Zagreba utječe na kvalitetu života u Samoboru? Utječe li uopće? Razvija li Samobor ‘kulturu predgrađa’ jer bilježi znatan rast stanovnika posljednjih nekoliko godina?

2.Kakva je prometna povezanost između Samobora i Zagreba te Samobora i okolnih većih mjesta, poput Zaprešića, Velike Gorice ili Jastrebarskog?

BUNKER - NAJVEĆI CENTAR ZA MLADE U HRVATSKOJ

1.Kako je zaživjela ideja oko najvećeg centra za mlade, Bunkera i koja je vaša uloga kao predstavnika grada Samobora bila u svemu tome? Zašto je baš odabrana lokacija u bivšoj vojarni Taborec za ovaj projekt? Planira li se tamo infrastruktura još prenamjenjivati u korist mladima? Kako?

2.Kako funkcionira centar za mlade i koji je njegov značaj za Samobor općenito, a što on znači za samoborsku mladež? Kreiraju li mladi sami svoj sadržaj u tom prostoru ili tu sudjeluje i grad Samobor?

3.Koji su planovi i projekti još značajni za mlade u gradu? Što mladima nedostaje i koji su im prioriteti?

MLADI I GRADSKA POLITIKA

1.Kako je došlo do suradnje između grada Samobora i mladih i koliko ste vi kao predstavnici gradske uprave spremni i otvoreni prihvatiti mlade i njihove želje, ideje i prijedloge?
2.Kako bi vi potaknuli mlade da se sve više krenu uključivati u gradsku politiku?
3.Postaje li Samobor grad po mjeri mladih?

2.Intervjui s predstavnicima medija (Radio Samobor)

KVALITETA ŽIVOTA - DOSTUPNOST I KVALITETA SADRŽAJA ZA MLADE

1.Kako procjenjujete kvalitetu života u Samoboru sa stajališta vas koji građane Samobora svakodnevno informirate o novostima koje se zbivaju u gradu? A s vašeg osobnog stajališta kao građane Samobora? Samobor posljednjih godina bilježi porast doseljenika, ponajviše mladih obitelji, koji bi, po vama, bili razlozi za preseljenje baš u Samobor? Što to Samobor nudi u odnosu na druge gradove?
2.Što biste istaknuli kao najvažnije pozitivne, a što negativne karakteristike života u Samoboru?
3. Kako se i što se konkretno radi i poduzima na poboljšanju uvjeta života, s naglaskom na mlade? Koje sadržaje Samobor nudi u odnosu na, recimo, Zagreb, a koji bi bi bili interesantni mladima?

BLIZINA METROPOLE - PROBLEM PROMETNE POVEZANOSTI

1.Kako blizina metropole utječe na kvalitetu života u Samoboru? Utječe li uopće? Koje su najveće prednosti, a koji nedostaci života nadomak Zagreba? Zašto?
2.Kakva je prometna povezanost između Samobora i Zagreba te Samobora i okolnih većih mjesta, poput Zaprešića, Velike Gorice ili Jastrebarskog?

BUNKER - NAJVEĆI CENTAR ZA MLADE U HRVATSKOJ

1.Kako je zaživjela ideja oko najvećeg centra za mlade, Bunkera i koja je vaša uloga kao predstavnike medija bila u svemu tome? Je li to nešto što je gradu Samobor nedostajalo ili nešto što je trebalo? Zašto?
2.Koji su još planovi i projekti još značajni za mlade u gradu? Što mladima nedostaje i koji su im prioriteti?
3.Imate li i vi utjecaja u kreiranju sadržaja u centru za mlade Bunkeru? Koliko vi kao mediji surađujete s mladima u gradu Samoboru?

MLADI I GRADSKA POLITIKA

1.Kako vi gledate na suradnju mladih i gradske uprave Samobora? Tko je otvoreniji za suradnju - mladi ili gradska uprava Samobora?
2.Kako bi vi potaknuli mlade da se sve više krenu uključivati u gradsku politiku? Trebaju li uopće sudjelovati u lokalnoj politici? Zašto?
3.Postaje li Samobor grad po mjeri mladih?

PROTOKOL POLUSTRUKTURIRANOG INTERVJUA

Tema: Postaje li Samobor grad po mjeri mladih? Samoborski Bunker kao primjer dobre prakse prenamjene bivših vojnih objekata

Predviđeno trajanje intervjua: 45min

Sudionici: predstavnici Savjeta mladih grada Samobora i mladih koji sudjeluju u radu centra za mlade Bunkera
Datum:
Početak intervjua:
Kraj intervjua:

Informirani pristanak:

Prije početka snimanja, htjela bih vam se zahvaliti na sudjelovanju u istraživanju i na izdvojenom vremenu. (početak snimanja) Prije nego što krenemo sa samim intervjuom zamolila bih vas da mi odgovorite na sljedeća pitanja:

Pristajete li na sudjelovanje u istraživanju?

Jeste li suglasni sa svim elementima koji su navedeni u informiranom pristanku, tj. izjavi istraživačice?

KVALITETA ŽIVOTA - DOSTUPNOST I KVALITETA SADRŽAJA ZA MLADE

Koliko ste osobno zadovoljni kvalitetom života u Samoboru? Što Samobor nudi u odnosu na druge gradove? Što biste istaknuli kao najvažnije pozitivne, a što negativne karakteristike života u Samoboru?

Podpitanja: Ima li dovoljno (kvalitetnih) sadržaja za mlade? Što grad Samobor konkretno radi kako bi poboljšao kvalitetu života mladih u gradu? Smatrate li da su uspješni u svojim nastojanjima?

BLIZINA METROPOLE - PROBLEM PROMETNE POVEZANOSTI

Kako blizina Zagreba utječe na kvalitetu života mladih? Koliko su vam dostupni sadržaji koje Zagreb nudi?

Podpitanja: Kakva je kvaliteta prometne povezanosti s manjim mjestima u okolici? Kakva je prometna povezanost između Samobora i Zagreba te Samobora i okolnih većih mjesta, poput Zaprešića, Velike Gorice ili Jastrebarskog?

BUNKER - NAJVEĆI CENTAR ZA MLADE U HRVATSKOJ

Kako je zaživjela ideja oko najvećeg centra za mlade, Bunkera i koja je vaša uloga kao predstavnika (Savjeta) mladih bila u svemu tome? Kako funkcionira centar za mlade i koji je njegov značaj za Samobor općenito, a što on znači za samoborsku mladež?

Podpitanja: Možete li usporediti mlade Samoborce/ke prije i poslije Bunkera? Kako se kreiraju sadržaji centra za mlade? Što vas najviše inspirira, a što ograničava u kreiranju programa? Koliko gradska uprava ima utjecaja u radu Bunkera? Koji su planovi i projekti još značajni za mlade u gradu? Što mladima nedostaje i koji su im prioriteti? Koje sve nove ideje bi voljeli realizirati?

MLADI I POLITIKA

Što vas je navelo na uključivanje u gradsku politiku? Kako je došlo do suradnje između mladih i Grada? Koliko su Grad i Gradska uprava spremni i otvorenu za suradnju s mladima? Kako prihvaćaju vaše ideje i prijedloge?

Podpitanja: Biste li preporučili mladima da se više angažiraju i postanu aktivni na lokalnoj političkoj razini? Postaje li Samobor grad po mjeri mladih?

Prilog 4. Pozivno pismo na sudjelovanje u istraživanju.

POZIV ZA SUDJELOVANJE U ISTRAŽIVANJU

Naslov istraživanja: *Postaje li Samobor grad po mjeri mladih? Samoborski Bunker kao primjer dobre prakse prenamjene bivših vojnih objekata.* (Diplomski rad)

Istraživač/ica: Antonija Seba

Mentor/ica: doc.dr.sc. Jana Vukić

Institucija: Odsjek za sociologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Poštovani/a,

ovim putem ljubazno molim Vaš pristanak u istraživanju koje provodim u svrhu izrade svog diplomskog rada. Do Vašeg kontakta došla sam putem službene internetske stranice grada Samobora / službene internetske stranice Radio Samobora / putem društvene mreže Facebook osobnim poznanstvom. Molila bih Vas, ako ste u mogućnosti, izdvojiti 45 minuta / sat vremena svog dragocjenog vremena za intervju kako bih iz Vašeg osobnog iskustva dobila uvid u djelovanje ključnih (političkih) aktera u gradu Samoboru koji su omogućili otvaranje najvećeg centra za mlade u Hrvatskoj - Bunkera, te promjenu društvenih sadržaja i društvene infrastrukture namijenjene mladima u gradu Samoboru. Važni su mi Vaši stavovi, kontekst i način donošenja odluka, tj. kako je točno došlo do osnivanja Bunkera te kakav utjecaj to ima na grad i njegove stanovnike, ponajprije na mlade. Isto tako, preko Vašeg iskustva želim istražiti koji su problemi s kojima se mladi susreću u gradu Samoboru te koliko gradska uprava Samobora pomaže mladima i uključuje ih u lokalnu politiku u svrhu rješavanja tekućih problema vezanih za mlade.
Sudjelovanje u istraživanju je u potpunosti dobrovoljno i u svakom trenutku možete odustati od istraživanja bez navođenja razloga. Isto tako, možete odbiti odgovoriti na pitanja koja smatrate neugodnima.
Istraživanje je u skladu s etičkim pravilima što dokazuje i potvrda Povjerenstva Odsjeka za sociologiju za prosudbu etičnosti istraživanja.

Molim Vas da, ukoliko ste voljni sudjelovati u ovom istraživanju, odgovorite na ovaj poziv bilo odgovorom na e-mail ili me možete kontaktirati telefonski (kontakti navedeni na dnu poziva). Potvrdnim odgovorom, proslijedit ću Vam tekst informiranog pristanka kako biste dobili detaljniji uvid u to kako se štite Vaši podaci. Također Vam moram naglasiti da planiram intervjue provoditi 'licem u lice', naravno, uz sve prethodno osigurane epidemiološke mjere. Ovaj oblik intervjua odabrala sam iz osobne preferencije, no ako inzistirate i želite da intervju provedemo online, spremna sam se prilagoditi Vama i Vašim željama.
Srdačan pozdrav,
Antonija Seba
Kontakt podaci - e-mail: aseba@ffzg.hr
telefon: 095/5187780

Prilog 5. Izjava istraživačice i informirani pristanak.

IZJAVA ISTRAŽIVAČICE

Ja, Antonija Seba, izjavljujem da provodim istraživanje na temu '*Je li Samobor grad po mjeri mladih? Samoborski Bunker kao primjer dobre prakse prenamjene bivših vojnih objekata.'* u svrhu izrade diplomskog rada na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Istraživanje je u skladu s etičkim pravilima što dokazuje i potvrda Povjerenstva Odsjeka za sociologiju za prosudbu etičnosti istraživanja.
Istraživanje se provodi metodom intervjua. Intervju ću snimati svojim pametnim telefonom (zvukovni zapis) i vodit ću pisane bilješke. Bit će provedeni u mirnom i sigurnom prostoru, po Vašem izboru. Nakon provedbe intervjua, audio snimka će se prenijeti na moje osobno računalo te će potom biti izbrisana s mog pametnog telefona. Prilikom izrade transkripta bilježit ću samo Vašu/e službenu funkciju (za predstavnike grada Samobora i gradske uprave), ime ili nadimak i posebna oznaka koja označuje Vašu (ne)službenu funkciju (za medijske predstavnike, npr. /ime ili nadimak/, Radio Samobor, a za predstavnike Savjeta mladih i mladih koji sudjeluju u radu Bunkera, npr. /pseudonim/, Savjet mladih ili /pseudonim/, Bunker). Tako ćete biti navođeni i unutar samog rada.
Svi podaci prikupljeni tijekom intervjua rabe se isključivo u svrhu izrade diplomskog rada. Nitko osim

istraživačice i mentorice neće imati pristup tim podacima u njihovom izvornom obliku. Audio snimka će se nakon obrane diplomskog rada izbrisati iz osobnog računala istraživačice.
Kao što ste slobodno odabrali sudjelovati u istraživanju, također ste slobodni odustati u bilo kojem trenutku. Isto tako, možete odbiti odgovoriti na pitanja koja smatrate neugodnim.
Svrha rada je analiza djelovanja ključnih političkih aktera u prenamjeni dijela bivše vojarne u Samoboru u centar za mlade Bunker (najveći centar za mlade u Hrvatskoj) i utjecaja te odluke na promjenu društvene infrastrukture namijenjene mladima i kvalitetu života u gradu.

Ukoliko ćete imati dodatnih pitanja nakon intervjua možete me kontaktirati na navedenu e-mail adresu i/ili na broj telefona:

aseba@ffzg.hr

095/5187780

INFORMIRANI PRISTANAK ZA SUDIONIKE

Naslov istraživanja: *Postaje li Samobor grad po mjeri mladih? Samoborski Bunker kao primjer dobre prakse prenamjene bivših vojnih objekata.* (Diplomski rad)

Istraživač/ica: Antonija Seba

Mentor/ica: doc.dr.sc. Jana Vukić

Institucija: Odsjek za sociologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Poštovani/a,
ovim putem Vas molim da detaljno pročitate pristanak za sudjelovanje u istraživanju kako biste na početku intervjua mogli odgovoriti na to jeste li suglasni sa svim elementima koji se nalaze u informiranom pristanku te pristajete li na sudjelovanje u istraživanju.

Intervjuom se želi analizirati djelovanje ključnih (političkih) aktera u gradu Samoboru koji su omogućili otvaranje najvećeg centra za mlade u Hrvatskoj - Bunkera, te promjenu društvenih sadržaja i društvene infrastrukture namijenjene mladima. Istraživanje se provodi u svrhu izrade diplomskog rada, a isto je odobreno od strane Povjerenstva odsjeka za sociologiju za prosudbu etičnosti istraživanja.

Istraživanje se provodi metodom intervjua. Intervju će biti sniman pametnim telefonom istraživačice (zvukovni zapis) i vodit će se pisane bilješke. Bit će provedeni u mirnom i sigurnom prostoru, po Vašem izboru. Nakon provedbe intervjua, audio snimka će se prenijeti na osobno računalo istraživačice te će potom biti izbrisani s pametnog telefona. Prilikom izrade transkripta bilježit će se samo Vaša/e službena funkcija (za predstavnike grada Samobora i gradske uprave), ime, nadimak ili pseudonim i posebna oznaka koja označuje Vašu (ne)službenu funkciju (za medijske predstavnike, npr. /ime ili nadimak/, Radio Samobor, a za predstavnike Savjeta mladih i mladih koji sudjeluju u radu Bunkera, npr. /pseudonim/, Savjet mladih ili /pseudonim/, Bunker). Tako ćete biti navođeni i unutar samog rada.
Svi podaci prikupljeni tijekom intervjua rabe se isključivo u svrhu izrade diplomskog rada. Nitko osim istraživačice i mentorice neće imati pristup tim podacima u njihovom izvornom obliku. Audio snimka će se nakon obrane diplomskog rada izbrisati iz osobnog računala istraživačice. Kao što ste slobodno odabrali sudjelovati u istraživanju, također ste slobodni odustati u bilo kojem trenutku. Isto tako, možete odbiti odgovoriti na pitanja koja smatrate neugodnim. Očekivano trajanje intervjua je oko 45 minuta.

Rezultati istraživanja bit će javno dostupni u obliku diplomskog rada i u Repozitoriju knjižnice Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te na računalu voditeljice i mentorice diplomskog rada.

Ukoliko ćete imati dodatnih pitanja nakon intervjua možete me kontaktirati na navedenu e-mail adresu i/ili na broj telefona:

aseba@ffzg.hr

095/5187780

Srdačan pozdrav,
Antonija Seba

Prilog 6. Isječci intervjua sa predstavnicima Gradske uprave Grada Samobora i predstavnicima lokalnih medija

- kvaliteta života, dostupnost i kvaliteta sadržaja za mlade u Gradu Samoboru

Pa ja mislim da je kvaliteta života u Samoboru dobra, prvenstveno zato što je to mali grad, grad koji je siguran, a isto tako i razvijen. Neke stvari mogu bolje, uvijek može bolje, ali da sad ocjenjujemo kvalitetu života, mislim da je dobra kvaliteta, da se sve može jako brzo obavit, nema gužvi, nema čekanja, to bi istaknula možda ko neke glavne prednosti. (novinarka-urednica, Radio Samobor)

Što je bitno u jednom gradu je da se osjećaš sigurno, da se osjećaš prihvaćeno, da stvari koje trebaš obavit ih obaviš brzo, da nije daleko, pa onda kad dobiješ djecu da za njih ima kvalitetan vrtić, dobra škola, dobra srednja škola, da imaju dobre izvanškolske aktivnosti različite na koje mogu ić, a to sve Samobor ima. (ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta Samobor)

Istaknula bih upravo dostupnost sportskih sadržaja koji pak sve (mlade) veže, znamo da djeca već od malena, od predškolske dobi vole sport i to je nešto što smatram da je jako velika prednost našeg grada - dostupnost velikog broja sportova, (...) taj dio je nešto što za sve mlade nudimo. (bivša dogradonačelnica Grada Samobora)

Pa konkretno se radi na poboljšanju života mladih u gradu konstantno svašta nešto. Znači, svake godine se dijele, zapravo se i povećava broj gradskih stipendija koje idu po više kriterija od socijalnog do kriterija uspješnosti, dapače, uvažava se mišljenje i mladih. (samostalna referentica za rad s mladima)

Ono što ja mogu pričati je iz perspektive POU, dakle, što tu se sve nudi za mlade i ono što bih ja rekla, znači, imamo jedan dio koji se odnosi na obrazovanje, cjeloživotno obrazovanje, i ono što se mladima nudi je da ukoliko shvate da ili nisu završili srednju školu zbog raznoraznih okolnosti u svom životu ili su završili nešto što je totalno pogrešno, što su poslije shvatili da nisu za to – pričamo o razini recimo srednje škole, ne o fakultetu – ono što mogu doći kod nas u POU i tu završiti prekvalifikaciju. (...) Onda je dio koji se tiče nekakvog umjetničkog razvoja gdje, ne znam, ako bi htio se okušat kao glumac, onda imamo amatersku dramsku sekciju koja je zaista jako jako aktivna, gdje onda probaš ide-ne ide. Imamo ples, mislim, ovisno o tome kako se pokaže nekakva inicijativa pa nam se počnu ljudi javljati 'Joj, mi bi strip' – onda organiziramo radionice stripa. Što se tiče nekakvog uživanja u kulturi, tu zaista mislim da imamo jako dobar izbor i za mlade. Od kina, dakle, mi smo jedino kino u Hrvatskoj koje je ovako malo lokalno kino, a ima dvije projekcijske dvorane, gdje imamo europski program koji je izuzetno kvalitetan i svi oni koji imaju imalo preferencija bavit se

filmom – naše pop-up art kino je mjesto gdje bi trebali visit od jutra do sutra.(...) Tako da, ja bih rekla da, što se tiče širine te ponude za mlade, znači kultura i obrazovanje, naravno uvijek može biti šire, veće, još više, ali je onako, lijepo. Dobar dio je i zahvaljujući tome što grad Samobor odlučio da im je kultura bitna, da su im mladi bitni, što ulažu novac. (ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta Samobor.

- problem (ne)dostupnsti sadržaja za mlade i prometne povezanosti sa okolnim mjestima

  Prijevoz je i preskup, znači, to je jako skupo, em nije problem što nema samo noćnih linija, problem je što se linije koje postoje stalno razrjeđuju, što prijevoz funkcionira tako da, ne znam, busevi kasne, busevi su loši, (...) obećan je javni gradski prijevoz besplatan u okviru Samobora, ali to neće riješit problem prema Zagrebu, (...) ali za sad taj prijevoz ne funkcionira dobro i to već godinama. (novinarka-urednica, Radio Samobor)

  Ja vozim auto i tu onda ja nemam nikakvih problema, meni je to super, moj suprug isto tako. Ja jesam svjesna da ljudi koji trebaju ići sa javnim prijevozom da se jako bune oko kvalitete prijevoza, učestalosti prijevoza i tako dalje. (ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta Samobor)

- centar za mlade *Bunker* i uloga gradskih vlasti/lokalnih medija u njegovu uspostavljanju i radu

  Na poboljšanju kvalitete života mladih se radi, zapravo ta 2017. je bila ključna kad je Bunker otvoren. Bunker je nešto što je moja generacija davnih dana - tamo pred jedno 16 godina, tad smo mi jako, tad je KUIS u biti i nastao i bio je dosta ambiciozan i pun ideja, i zapravo to je generacija koja je jako htjela ovako nešto. (samostalna referentica za rad s mladima)

  Nekako primjećujem da za naš centar za mlade, Bunker kako ga mi zovemo, (...) za čije programe izdvajamo preko milijun kuna, čije programe osmišljavaju mladi sami, nekako su premalo zainteresirani za te programe, isključivo se odazivaju na koncerte ili neke kazališne predstave kada dolaze značajnije kazališne skupine ili bendovi, a za ostalo nisu zainteresirani, mada bi to bilo odlično mjesto za druženja, za kontakte. (bivši pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti)

- gradska politika i mladi - sudjelovanje i suradnja

  Hah, da bi htjela da mi više mladih dolazi i vuče me za rukav "teta ravnateljice, ja bi organizirao ovo ili ono" - to bi htjela. Ono što se nadam da nekako jesu mladi ubrali tu vibru da mogu doći, da ih nećemo poklopiti i da smo tu da im pomognemo ostvariti što god to su si oni zamislili. (ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta Samobor)

  Imamo i rubriku gdje mladi pitaju gradonačelnika i predlažu određene ideje i mi isto nastojimo kroz naš program da ono se potrudimo da kad mladi imaju neki prijedlog, neku ideju, nešto trebaju, da im se to i omogući. (novinarka-urednica, Radio Samobor)

Prilog 7. Isječci intervjua s mladima koji sudjeluju u radu Bunkera i/ili Savjetu mladih Grada Samobora

- kvaliteta života mladih u Gradu Samoboru

  Kvaliteta života u Samoboru, tak, dobra i loša. To sam okusio najviše kod problema javnog prijevoza i kod nedostatka noćnog života što za mlade ljude je stvarno veliki problem to kaj nemamo jednu pravu diskoteku pa smo primorani ić u Zagreb i trošiti više novaca i snalazit se na svakojake načine i eventualno čekat prvi bus ujutro u 5, a prije ti se možda ide doma pa postoje kombinacije raznorazne. Problem je još blizina Zagreba iz konteksta da, govorim sad kad sam krenuo na fakultet na primjer, putovao sam, nisam se odlučio živjet u Zagrebu jer ono, kaj, Zagreb nam je full blizu. Dovoljno je blizu, a fakat sam ja, ne znam, gubio 3 sata dnevno na odlazak u Zagreb na fakultet jer sam odabrao fakultet koji, nažalost, nije blizu, ali nebitno. Znači, do Maksimira mi je trebalo sat, sat i 15, sat i 20, nekad sat i pol. (Brzi, 26)

  Pa ajmo reć da kad staviš stvari na papir, jesam, imamo sve kaj nam je potrebno, nebitno jesi mlađa ili starija osoba, i veliki je benefit to kaj nam je Zagreb blizu, ali općenito nisam zadovoljan jer na papiru sve izgleda dobro, imaš sve što ti treba, a kad se te stvari krenu provodit u djelo, bio ti kao sudionik nečega što se događa u gradu ili samo posjetitelj, ak imaš onak imalo kritičkog mišljenja možeš vidjet da se puno toga radi možda polovično. (...) Iskreno, kao nekakav nedostatak one stvarne motivacije, onak ajmo stvarno legit napravit ovaj grad najboljim gradom u Hrvatskoj, a i šire. Ne samo da ispunimo uvjete za certifikat pa da na kraju godine možemo reć da smo bili najbolji grad u Hrvatskoj, ili u top 3 najbolja grada, i to stavit na društvene mreže pa da nam naši građani pišu lijepe komentare i to. U principu imamo sve, ali mislim da fale nekakvi stručni ljudi koji će se primit posla, koji znaju kaj rade i koji ak ne znaju kaj rade, da imaju volju naučit, da imaju motivaciju, nebitno na kojoj poziciji, voditelj Bunkera, ravnatelj POU, ravnatelj turističke agencije, da se ljudi stvarno prime posla i da izbrijavaju malo na kreativu, da pokušavaju nešto novo jer mislim, novci su tu, Samobor dobar promet okreće, dosta se novaca zna povuć iz raznih fondova, pogotovo iz EU. (Koma, 25)

  Ajmo reć prvo pozitivne, jedna od pozitivnih strana je to što se otvorio taj centar za mlade Bunker prije 4 godine, to je stvarno velika stvar po meni za Samobor i jako dobra stvar. Jedino što ja mislim da mladima fali je nekakvo mjesto za izlazak, realno nemaš di izać u Samoboru, a što se tiče ostalih stvari ovaj Bunker je stvarno super, (...) ali nije to tak dobro realizirano kak bi trebalo bit. Nisam ja sad u gradu baš tak puno pa nekakve loše strane, ono, meni je osobno super živjet u Samoboru, sve mi je blizu, što se tiče mladih meni jedino što fali je taj nekakav noćni život. (Tile, 26)

- nastajanje centra za mlade *Bunker* - od ideje do realizacije

Savjet mladih u tom periodu - taman kad smo mi počeli bit u tom sazivu, krenuo je projekt izgradnje ovog centra di je Grad odlučio tu financirat sve sam, a ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta, (...) je stvarno pitala nas "E ljudi, kak bi to bilo dobro? Kaj vama treba? Dal vam treba projektor? Dal vam treba fotokopirni aparat? Kak bi vi to zamislili, kaj bi trebalo napravit u Bunkeru da bi to imalo smisla?". Di smo mi onda stvarno dovoljno dugo brainstormali, ono, "Da, gle fakat, to će bit dobro, to je ono, wow. Gle, mogu doć tu koristit laptop, napisat esej, isprintat si cijeli referat i ono, super, moć ću doć igrat PS". (Brzi, 26)

Nekakva ta prezentacija je kružila, mislim da sam se odmah tu večer kad sam se čuo s tadašnjim prijateljem i budućim kolegom, vidio sam prezentaciju online i točno sam imao onu stereotipičnu reakciju neaktivne, pasivne, prosječne mlade osobe, ne samo u Samoboru nego u Hrvatskoj. I bio sam kao "E pa ovo izgleda fora, kad je? Aha, 7 navečer." Nedobog da je još bio petak, a moguće da je bio, i bio sam sav kao "Joj neda mi se, umoran sam, pitanje kaj će bit od toga, al bilo bi fora" i onda me kolega nazvao i rekao mi za to što smo isto vidjeli, event na fejsu s nekakvim šturim opisom "Centar za mlade, mladi dođite, predložite, izvedite" – što je današnji glavni slogan Bunkera, ali, mislim ne mogu ih krivit, al nije bilo sad to izvedeno tolko da kad ti to vidiš, kažeš si "Ma idem sto posto" bez obzira na to kolko si pasivan. (...) Došli smo tamo, poslušali cijelu tu prezentaciju i pola toga nam nije nužno bilo jasno, pola toga nas nije ni zanimalo, sam kad je došlo do pitanja "Tko bi od vas tu htio možda radit glazbeni program?" od nas 30 ljudi u toj prostoriji je bilo možda 10 mladih, od toga ih je 5 bilo tamo na formalnoj funkciji, tipa Savjet mladih i nekakvi drugi predstavnici, i nas dvojica od ostalih troje smo digli ruku i rekli da bi to voljeli napravit, tj. bavit se s tim. (Koma, 25)

Znači Savjet mladih je savjetodavno tijelo Gradskog vijeća. (...) Veliki problem je što Savjet mladih nije udruga, nemaju pravnu osobnost, Savjet mladih nije tu da organizira humanitarne koncerte, nije tu da organizira stand-up komedije, nije tu da organizira bilo kakve aktivnosti koje inače organiziraju sve udruge, nego je to više aktivizam mladih da iniciramo neke promjene, da govorimo o tome što je problem, što bi trebali promijeniti, organiziranje nekakvih okruglih stolova, tribina, nešto u tom smislu. (Brzi, 26)

Mi ne volimo baš Savjet mladih sam zato jer niš ne rade, mislim ne znam kakve oni imaju ovlasti to, al kolko sam skužio oni niš skoro ne rade, oni sam postoje i imaju te neke sastanke. (...) Nikad ništa, da su nekakav program napravili, ne. Nisu ni surađivali s nama baš, ne. (Tile, 26)

- rad unutar centra i njegov doprinos i značaj za mlade u Gradu Samoboru - kako su život i izlasci mladih Samoboraca izgledali prije i nakon *Bunkera*

Što se tiče samog Bunkera, nitko nema takav prostor u cijeloj Hrvatskoj. Način da mladi ljudi mogu doć kad god žele tu, reć kaj god žele i da to fakat mogu napravit, nitko nema to. Bili smo na nacionalnoj konferenciji u Karlovcu di oni isto imaju jako dobar i aktivan Savjet mladih, međutim, nemaju ovakav prostor. Oni imaju svoj prostor za mlade, 15ak, 30ak kvadrata, (...) možemo napravit okrugli stol od 12 ljudi i to je to. Nemaju kapacitet za organizirat koncert za tisuću ili dvije ljudi. (...) Kaj se tiče tih udruga - inače incijatori svih prostora mladih su udruge di, ne znam, udruga XY u gradu Karlovcu kaže da nema prostor, druga udruga kaže da nema prostor, di onda grad kao takav dolazi do problema "Gle, mladi stvarno nemaju prostor, a treba im prostor jer ono stvarno pitaju za prostor". I onda je puno lakši taj oblik di grad samo mora dat prostor, nać prostor, i ono udruga, e vi to vodite sad, ajde vi sad organizirajte sve jer ono, rekli ste da vam treba prostor. Kod nas u Samoboru je prvotna ideja došla od udruge, ali nije to bila ideja na način "E dajte nam prostor, mi zahtijevamo prostor, mi ćemo dalje apsolutno sve, mi ćemo organizirat 365 dana programa." (Brzi, 26)

Mislim ono, mi to sad već radimo tri godine i sad je to već ušlo u nekakav automatizam, znači – zna se kad je Halloween i da mi moramo dva mjeseca prije smislit plan, marketing, izvođača, tehnikalije i sve – i uglavnom mi sve to pripremimo, nađemo se s ravnateljicom, ona to odobri i kaže nam budžet, kaže nam dal je to previše-premalo i onda se dogovorimo. Mislim, ona uglavnom i pristane na većinu stvari jer i mi već znamo kak ona funkcionira i obrnuto. Al tipa, kad bi neko ovak došo ko ne radi ovak dugo ko mi isto s idejom i prezentira to, ona će se vrlo vjerojato složit s tim – jer fali programa – i krene se u realizaciju. E sad, tu je drugi problem jer oni tu mladu osobu puste da ona sve sama napravi. (...) Stavi se u situaciju neke mlade osobe koja je tek završila srednju školu i nikada nije ništa organizirala i možda ju je malo strah i ona ne zna kog treba nazvat, pitat za pomoć, kak to sve napravit da to bude kak se spada, a ne ono, na pola. Mislim da je tu problem i da bi tu trebo neko asistirat puno više. Kol'ko ja znam, većinom su osobe koje dođu tu s idejom prepuštene same sebi – od izrade vizuala za taj događaj do nekakve druge logistike. (Tile, 26)

Sad smo bili u velikoj dvorani di je projekcija filma, vjerojatno neki osnovnoškolci pretpostavljam, di su ta djeca od 8 do 10 godina, nebitno, 12, i oni već sad vide "Gle, Bunker, wow, došli smo gledat tu film, bude nas dobra sjećanja" i onda kad ti si malo odrasto u glavi, kad postaneš srednjoškolac, biraš fakultet, već si onda možda i spremniji uložit neki dodatan napor za bilo koju aktivnost i aktivizam i onda imaš naviku dolaska već u taj Bunker. (...) Puno lakše će bit oblikovat takvu generaciju da dolazi u Bunker nego mijenjat postojeće generacije under 20 da, ono e gle - kak da tebe promijenimo? (Brzi, 26)

Gle, u idealnom scenariju bi njima to najviše odgovaralo kad bi ti mogo ne samo prezentirat "E nama centar za mlade vode mladi", nego da ti ga stvarno vode mladi i ti si onda napravio

svoje. Znači Grad Samobor u tom trenutku kad će mladi vodit centar za mlade u čim većoj samostalnosti, tad će moć reć da su napravili svoje, ali relano, javna ustanova je i dokle god oni ulijevaju sve te novce, to im automatski daje nekakvo pravo glasa. Mislim da ko i većina javnih ustanova, financiraju se iz javnih izvora i mislim da to u Bunkeru nikad neće prestat i mislim da nije ni loše to što se Bunker financira od Grada Samobora, njemu to samo ide u korist. (Koma, 25)

Stvar koja nas ograničava je dost često da se tu održavaju neke stvari koje nisu vezane za mlade jer je prostor velik i onda puno nekakvih drugih udruga vezano uz politiku, vezano uz sport se znaju, ajmo reć, gurat i onda ono, kad nešto želiš napravit u nekom terminu ne možeš jer se netko drugi, ko možda nije tu trebo imat nešto – jer nemaju drugi prostor i onda je opet to neki limit. (Tile, 26)

- ideje i planovi za budućnost te suradnja s gradskim vlastima

Primjerice, da si imala fakultet koji si odabrala u Zagrebu, da si imala u Samoboru, vjerojatno bi te potaklo da ipak ostaneš u Samoboru, jer je isti fakultet, isti profesori, blizu je, ne trošiš vrijeme. Možda bi i ja onda razmišljao u tom kontekstu. Tak da mislim da visoko obrazovanje stvarno da, potrebno nam je. To da smo mi premali grad za neko jako visoko obrazovanje, generalno da, ali ako može Požega imat, zašto ne? Ako može imat Zabok, Varaždin, Zaprešić, svi gradovi koji su tu negdje, zašto u Samoboru se ne bi mogao napraviti nekakav kampus možda, pa zašto ne pritjerat ljude iz Rijeke da dođu u Samobor studirat, zašto se ograničavati samo na to da će mladi iz Samobora ić striktno u Samobor na fakultet. (Brzi, 26)

Prilog 8. "Postaje li Samobor grad po mjeri mladih?"

Definitivno je postao od 2017. grad po mjeri mladih, a sad je na nama, tj. na mladima da se izbore da se to zaista nastavi, da to nastavi ić u tom smjeru. (samostalna referentica za rad s mladima)

Pa mislim, sa ovim aktivnostima postaje, ali da treba stalno raditi na tome – treba. Da, treba razgovarat s mladima i da, treba nać načina kako da ih se više uključi u sve što se njih tiče. Ali onda i oni trebaju smoći snage i uključit se u to. (ravnateljica Pučkog otvorenog učilišta Samobor)

Osobno mislim da da i želim vjerovat u to, možda sam tu malo subjektivan jer ono, bio sam neki dio nečega koji je odlučivao o nečem i na taj način bi fakat htio da je Samobor grad za mlade i grad po mjeri za mlade i grad koji inicira za mlade. (Brzi, 26)

Rekao bi da postaje, mislim da smo na dobrom putu, imamo dobre uvjete, imamo grad koji - htio ti to il ne - dobro je vođen, stvari su relativno uredne. (...) Imamo sad i

određene institucije i ustanove koje rade s mladima i koje jesu napravljene za mlade, mislim da imamo onak jako dobre temelje. Na papiru mi već jesmo grad po mjeri mladih, ali sve kaj je sad u tim temeljima treba počet potvrđivat. Treba srušit sve to iznad temelja, ostavit te temelje, nać način na koji ćeš uključit mlade, zadržat ih i zadržat im motivaciju da oni sami postanu to nekakvo ljepilo koje će spojit sve te nekakve faktore da Samobor za nekakvih 5 do 10 godina postane baš grad po mjeri mladih. (Koma, 25)

Sažetak

Ovaj rad bavi se tematikom prenamjene bivših vojnih prostora u prostore društveno-javne namjene te utjecajem takve prenamjene na zajednicu mladih, konkretno prenamjene bivše vojarne Taborec u najveći centar za mlade u Hrvatskoj *Bunker* u gradu Samoboru. Svrha rada upravo je analiza djelovanja ključnih političkih aktera u prenamjeni dijela bivše vojarne Taborec u Samoboru u najveći centar za mlade u Hrvatskoj te utjecaj te odluke na promjenu društvene infrastrukture namijenjene mladima i kvalitetu života u gradu. Naglasak je u istraživanju stavova, donošenju odluka i kontekstu, tj. kako je točno došlo do osnivanja Bunkera te kakav utjecaj to ima na grad i njegove stanovnike, ponajprije na mlade. U prikupljanju podataka korištena je kvalitativna metodologija – polustrukturirani intervjui sa predstavnicima bivše gradske uprave Grada Samobora, predstavnicima lokalnih medija te predstavnicima Savjeta mladih grada Samobora i mladih koji sudjeluju u radu Bunkera. Istraživanjem se utvrdilo da mladi Samoborci imaju na raspolaganju dovoljno mogućnosti vezano uz osnovno i srednjoškolsko obrazovanje te prostora za sport, rekreaciju i korištenje slobodnog vremena, ali nezadovoljstvo se pokazalo u nedostatku mogućnosti nastavka visokog obrazovanja u vlastitom gradu te u nepostojanju noćnog života zbog čega su mladi Samoborci primorani putovati u obližnje gradove, najčešće Zagreb. Vezano uz to istaknuo se i problem javnog prijevoza koji je neadekvatan za potrebe svih građana Samobora, ne samo mladih. Pokazalo se istraživanjem i to kako postoji strukturirani dijalog između gradskih vlasti grada Samobora i mladih Samoboraca, ali ne i između mladih Samoboraca samih. Najveći problem među mladim Samoborcima je društvena neaktivnost te mali broj aktivnih udruga mladih koje bi poticale ostale mlade na aktivnije djelovanje. Centar za mlade Bunker je dobar korak naprijed za poticanje aktivnosti mladih u Gradu Samoboru, no nije dovoljan sve dok se veći broj mladih ne uključi u njegovo djelovanje i pohađanje sadržaja i dok se rad centra ne prepusti mladima, što mladi koji djeluju unutar centra za mlade i zahtijevaju.

Ključne riječi: mladi, grad Samobor, vojarna, prenamjena prostora, strukturirani dijalog, lokalna zajednica, Bunker

Summary

This thesis deals with the conversion of former military facilities into social and public spaces and the impact of such conversion on the youth community, specifically the conversion of the former barracks Taborec into the largest youth center in Croatia called “Bunker” in Samobor. The purpose of this thesis is to analyze the activities of key political actors in the conversion of part of the former Taborec barracks in Samobor into the largest youth center in Croatia and the impact of this decision on changing social infrastructure for young people and quality of life in the city. The emphasis is on researching attitudes, decision-making and context, i.e. how exactly the Bunker was founded and what impact it has on the city and its inhabitants, especially young people. Qualitative methodology was used in data collection - semi-structured interviews with representatives of the former city administration of the City of Samobor, representatives of local media and representatives of the Youth Council of the City of Samobor and young people participating in the work of Bunker Youth Center. The research found that young people from Samobor have enough opportunities related to primary and secondary education and adequate spaces for sports, recreation and leisure time, but dissatisfaction was shown in the lack of opportunities to continue higher education in their own city and in the lack of nightlife. Samobor residents are forced to travel to nearby cities, most often Zagreb. Related to this, the problem of public transport was highlighted, which is inadequate for the needs of all citizens of Samobor, not just young people. The research also showed that there is a structured dialogue between the city authorities of the city of Samobor and young people of Samobor, but not between the young people themselves. The biggest problem among young people in Samobor is social inactivity and a small number of active youth associations that would encourage other young people to be more active. Bunker Youth Center is a good step forward to encourage youth activities, but it is not enough until more young people are involved in its activities and content it offers and until the work of the center is left to young people, which young people working within the youth center require.

Key words: young, city of Samobor, military facilities, conversion of space, structured dialogue, local community, Bunker Youth Center